КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Ширанди, 3 март 1970 шу. № 26 (4819). Мах 2 кап.

Массо а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ЛЕНИНСКИ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

Берригача халкъа боахама лоархІаме кердадар

Сохк декабрь бетта хиннча КПСС Центральни Комитета Пленуме белгалдаьккхар общественни производства эффективность лакхъяр хІанз коьрттера проблема я хинна дІаэтта хилар. Нагахьа сапна хьалха вай халкъа боахам деІабоалабера проблемаш хьоттерча дакъе капиталовложенеш дІаеммъахара а болх беш бола лах совбахара а лакъьаца къестаьяле, дІахо йодача хена цу тайпара хили йиш яц гІулакх. ХІанз де дезар общественни производства эффективность лакхъяр, технически прогресса темпаш сихъяр, капиталовложенеши болх беча ниэхи хьакъкъалца пайда эцар да.

Из керда проблема къоастаяра тІаерзаь я шерача общественнота теркам шийна тІаза йола Тулара юххерча Щекински химически комбинате еш летта эксперимент. 1966 шера промышленность планированеи экономически стимулированеи кердача системага яккха вай доладелча дена чакхдаьхача кердача гІулакхех эгара лоархІамегІа дар да из. Цуи чулоацам латт къахьегама овсарле лаккхъяра чотах производства боарам лаккхбарах.

Щекински комбината коллектив боахама реформина юкъе ваьар 1967 шера. Цу хена болабелар цига болх беш бола нах кІезиг а бин аравеза продукци алсамъякха а. Дьер фу дар аьнча 1967 шера чІоагІъаь алапе фонд 1970 шерага кхачалца хувцамар. Болх беш бола нах кІезигбарах хулаш йола еррига экономи болхлой, инженерий, технически алапаш лакхдарга дІайохьийтар, хІана аьнча цар лаьлхарчул дукхагІа хьегар къа. Резерваш мала вІашагІъалле массеэх комисси из комбинате. МалагІа резерваш яр цар лоархІараш а тучахьераш? Цар предложенеех пехаш вІашагІа а стташ йоккхсгІа яра лакъьаца управлене структура тоабар. Еш йоза тайп-тайнара анализаш кІезигйир. Цехаш материалаш ІалашъЯра гІулакхи ремонт елгем тоабар. ЧІоагІа тергам тІабахийтар планированн тран болх беш йолча моттигашка порядок хилийтарх.

Комиссешта хаддаза вовкъестал дора болхлоша. Цар дІзовлар мича кІезигбе йиш я болх беш бола нах, мишта тоадае йиш я къахьегам вІаштІехьбоаккхалга. Эзараш болча нахьа шоай хрампа юзаенна йола керда специальностеш Іомайир, балха болхлошка а дечна хайшар, болхлой разрядаш лакхъелар. Юкъера лаьрхІача 30 процент совгІа лакхделар болхлой алапеш. Цу тайпара лакхдалар комбинате болх беча маьха алапеши къахьегама овсарлен. Цуних паччахьалкхенна а комбината болхлошта а чІоагІа пайда баьиаб.

1970 шера 19 январе СССР Министрий Совета къахьегамен алапейн дешнй йолча Паччахьалкхен комбинатон ВЦСПС секретариатон баьча соцамах бокъо еннай опыта хьисапе «Грознефтехимзаводы» объединене еррігача промышленни предприятешка болхлой, инженерно-технически балхаш дерий, гІулакхерабарий къахьегама дикагІа безам тІабохийтаргбола а къахьегама овсарле лаккхъергІола а, хІаьта иштта болх беш бола нах кІезигбертбола а мероприятеш чакхъяха.

«Грознефтехимзаводы» объединене кулгалхоша Щекински экспериментан массаоагІорахьара анализ а я хьа соцамаьа из метод шоай предприятешка юкъъеха. Из опыт аргъх 1970—1972 шерашка. Методаш формаши Щекински враш сеииа яле а, эксперимента вариант шоай хургъя грознецнй.

Яьча подсчеташа хьаьекхаа шекински методах болх бе йолаеча «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешка къахьегама овсарлен болх беча маьха алапеши дикка лаккхдургхьлар. 1969 шерашна кийсдича 17,3 процент дегІайоагІаргхь, масала, къахьегаш овсарле, хІаьта юкъера алапен (материальни поощрене фондах йур а лаьрхІача) — 11,5 процент. Из опыт еча шерашка алапен плайех фонд, керда мошностеш болх бе йолайолийташ мера из хувцаш 1970 шера боарах тІе латтаргаъ.

Болх беш бола нах кІезигбара чигах алапе фондах инолача кахчах 70 процент алапи лаккдарга дІадохийтаргда, профессешта (должносташта) совмещени ярах, беча балха боарам лаккбарах болхлой, инженерно-технически балхаш дерий, гІулакхерабарий тарифни ставкаш (окладаш) 30 процентага кхачалца лакх я еш.

Ала дезаш да, алапе фондах ходаь ахча Щекински комбинате санна дерриг а алапеш лакхдарга а ца дохийташ вай цунах 25 процент къахьегама овсарле лаккхъяра даькъера плановн хьохкамаш тІехкхоачашдаьча болхлоштен инженерно-технически балхаш дерачен премешка дохийтаргхьлар.

ЧІоагІа беххтокхаме а чоалхане а проблема хургъя Щекински метод чекхйоаккхача хана балха тІера мукъабуьййта нах балхаш тІа дІанийсбар. Цу дешета хьажа беза предприятей кулгалхой, партийни, профсоюзни организацеш. Цхьаккха а саг вита йиш яц болх боацаш. ЧІоагІа уйла яь, из балха мича вохийтарга а хьажа де дезаш хІама да балхара саг мукъавалийтар. Кхетаде деза цу экспериментан чулоацам цхьаболи нах производствера ара а кхувсаш цуи эффективность лаккхъярах летташ ца хилар. Цхьанна а сага хетадалийта йиш яц цуе сов ва аьнна, хІана аьнча вай мехка бац сов нах. ХІара болх бергболча 10 сагах 9 саг е болх беш е дешаш ва вай мехка хІанз.

Щекински методах болх бе йолаяла кийчлуш я хІанз «Грознефтехимзаводы» объединене предприятеш. Массанена а яла цу хьакъера кийча репентаи яле тамаш а, хІана аьнча хІара предприяте ши-шой хьалаш да. Цулуьха предприятей кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацешта хІанз де дезар да щекински опыт кІоаргга Іомаар, шоай хьалашка а хьежа чакхъяха еза мероприятеш белгалъяхар. хІара болхлоьа, инженерно-технически балхаш дерашта, гІулакхерачарна цу экспериментах паччахьалкхенна а болхлошта а боала пайда дІабовзийтар. Кердача методата болла ю кийча, предприяте бераш болх тоабара тІаерзаь хила еза.

Нохч-ГІалгІай АССР госплана маьхий отделах Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета маьхий отдел арах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1970 шера 19 январе РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиумо арадаьккхача «Автономни республикай госпланийн маьхий отделех къахьегамхой депутатий краевой, областной Советий исполнительни комитетий плановн комиссейи маьхий отделах автономни республикай Министрий Советийн къахьегамхой депутатий краевой, областной Советий исполнительни комитетийн маьхий отделаш яра хьакъехьарчв» Указага хьежжа Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиумо соцам йу:

Нохч-ГІалгІай Паччахьалкхен планови комиссе маьхий отделах Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета маьхий отдел е.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

гор. Грозный,
1970 шера, 26 февраль.

С. С. Сидельникова Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиуме Сийлен грамота ялярах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дукхача шерашка а ледарло це йоалийташ а партийни профсоюзни организацешка болх барах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиуме Сийлен грамота дойла.

Сидельников* Сергей Степанович — профессиональни союзий Нохч-ГІалгІай областной Совета председатель.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

гор. Грозный.
1970 шера 27 февраль.

Вашха дукха ха я из Ягудина Везас Грозненски химически комбината № 132 йолча цехе аппаратчицалла болх бу. Цхьабакъда балхах дика кхет из. Цо доал деча аппарато цхьагкха хьовзам боацаш болх бу. Шена, цхьаккха гІалат доацаш технологически процессаш чакхйоах Везас. Лабораторе анализаша тІехдика могабу цун болх. Дани хьокхаме къахьегам хьайоагІача цуина коммунистически къахьегама сийлен цІи еннай. ХІаьта из цІи цо сийдеш а лелаю. Сменни норма 125-130 процент кхочашъю къонача аппаратчица.

Сурта тІа: Грозненски химически комбината № 132 йолча цеха аппаратчица Ягудина Веза лабораторера анализаш хьадеш йоала.

С. Хутаева тенсти сурта.

ДИАЗЗА ВІАШТТА...

Хоза кхаъ кхаьчар уох дешишка Мосчера «Грозэнерго» Центрально ремонтно-механически завода коллективага. Цхьан заман йолча предприятешта юкъе ларжача Ерригсоюзни социалистически яхье 1969 шера йиъагІча кварталь даьхача тоаннех йоалагІа моттиги ахчен премии еннай цунна СССР электрификаци энергетикии Министерствах ЦК профсоюзом. ХІанз вІаштта доьзалегІа цу яха премии моттиг йоаких цар. Къахьегам кийса вІаштІехьбаккхар, ремонт ярш мел яха материалаш Іалашъяр да цар не толам баьккхара бохьам.

Юбилейни шера котлоагрегаташта, турбогенераторашта шоай еш йола ремонт дикен тІехдикен мара ца е дош деннад ремонтникаша. Шерра лаьржай указа юбилейни медалаш яхара яхь я.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

ЛОАРХІАМЕ ПРЕДЛОЖЕНИ

Мехкдаьтта заводаша дІалхусача дах Шолжа чу Іоччахийта йиш йоаца мехкдаьтта продукташ йоах. Уж хицара хьаьвзастара мехкдаьтта ловушкаш яла лаьрхІа сооруженеш хьалъяь. Ловушка сакцех дерргІа чахкхулла хиш мехкдаьтта продуктах хьакъаст, тІакха хина хьатІайоагІа из мехкдаьтта продукт приемни воронка чу йоа.

Дикка хьатІайоагІа мехкдаьтта продукташ сихагІа дІаахаза болхлоша гоибаьанца воронкаш вІатІалоах, е геттара бокхах ида болча хи кІезига — бракосбойтанца дІайоах. Цу тайпара беш бола болх дукха пайдене бац. Мехкдаьтта продуктаьша хьаьн девушкашка дукха хий дІачуух, цул совгІа из дукхха болхлой кхи а хоцаьра мехкдаьтта хьакъостадулаи резервуараш йоахкхьеш, дукха пар а дІабех. Цудуха производственни-товарни конторе болхлошта хьалхашка хийаре мехкдаьтта продуктан хьакъестагІола овсарлегІа метод лаха лекхараш еттар.

Цу предприятеы рационализатораша цк. А. М. Рябова, Д. П. Гагдера, И. В. Литкиней Р. П. Сытенкоей геттара атта механизированни хьисапе мехкдаьтта продуктан прием дІачуухергІола спесеб лехар. Цар хи тІа лаьла 150 миллиметрера 200 миллиметрага кхочаш диаметр йоза ваннкуцца аьлача трубах пайда оьцаргбола предложени еир. Валюнуца ІІоьхал левтинай секнна яйбен хила еза, хІаьта уггаре — 8 метр. Хьайийша мехкдаьтта продуктанша хьолкна болха мехкбоалаш не механизм. Хьатгульенна мехкдаьтта продукташ волекуша балхаца цхьа-шоаа гетте дІатІахьу мехкдаьтта чуттаьча мотигга. ХІанз цу строительства Іалатгь и дора 24 месяц дьтта лушна совац. Иштта механически хьисапа ханаъа мехкдаьтта продукташ хьакъестоние техь, хадийтай болх дукха атгача а болхкхаш йухь ПМК-4 ахкача тиах йола пероеш массе мукъалкхйла, вешь оператор гІента кхычахьа балха ваха мукъаьалийта, хІаьта инятта дукха хий а, пар а дикде. Цу предложене шера пачччахьалкхошна бу пайда 13 эзар сом да.

М. АЛЕКСЕЕВ,
Нохч-ГІалгІай изобретательски рационализаторски областной Совета ВОИР-а член.

СОЮЗАШТА ЮКЪЕРА ПРОФСОЮЗИЙ VII-гІа ОБЛАСТНОЙ КОНФЕРЕНЦИ

Союзашта юкъера профсоюзий VII-гІа областной конференци хилар Грозне шоаттдийнахь. Из зьмжер укх дешашка:

1. Профсоюзий областной совета балхах йола отчет.
2. Ревизионни комиссе балхах йола отчет.
3. Профсоюзий областной совета хоржамаш.

Ревизионни комиссе хоржамаш.

Профсоюзий областной совета балхи хьахъалья отчетни доклад йир облсовпрофа председателя С. С. Сидельникова. Ревизионни комиссе отчетни доклад йир цун председателя **М. Н. Тропинас.**

Отчетни докладаш юкъача дакъа лацар мехкдаьттах химически промышленноста болхлой профсоюза обкома председатель **В. Н. Зубнова**, «Красный молот» завода строгальщика **С. С. Афониа**, № 15 йолча школа-интерната хьехархочо **Х. М. Базоркинас**, № 4 йолча гІишлой - монтажни управлене каменщикий бригадира **Ш. Хаджиева**, ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара **П. Н. Гронева**, № 3 йолча Грозненски сомий-баьшадарий совхоза директора **А. А. Маликова**, бытовой гІулакхашьача министерства ремонтно-гІишлой управлене электромонтера **И. Д. Гени**, юрта боахама а лаготовкай а болхлойн гІуллакхерча маьхен профсоюза обкома председателя **В. М. Марченкас**, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советерча физкультуран спортен комитета председателя **Б. О. Гайсанова**, Грозненски швейни объединене № 1 йолча филиала швейс **Т. П. Черноволенкас**, «Советская Россия» яхача винсовхоза комсамолеча бригада бригадира **Л. С. Васкинас.**

Конференце облсовпрофа отчетни докладах лаьца соцам тІаийцар, ревизионни комиссе доклад чІоагІйир.

Профсоюзий областной советен ревизионни комиссен керда состав хержар конференце.

Конференце хьамаьа дар цун балха юкъе дакъа лоацаш хилар КПСС обкома хьалхарча секретара **С. С. Апряткина.**

Конференце балха юкъе дакъа лоацаш бар КПСС обкома шоллагІа секретарь **Р. В. Вахаев**, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатель **М. Г. Гайрбеков**, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **И. А. Алмазов**, КПСС обкома организационно-партийни балха отдела заведующи **О. С. Балаев**, КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь **С. В. Смольянинов**, ВЦСПС инструктор **Е. Я. Баранова.**

ОБЛСОВПРОФА ПЛЕНУМ

Шоаттдийнахь союзашта юкъерча профсоюзий VII-ча областной конференце хержача профсоюзий областной совета эггара хьалхара пленум хилар КПСС обкома политически дешара ЦІагІа.

11 сиг юкъе а волаш облсовпрофа президиум хержар пленумо.

Облсовпрофа президиума председателлен чоакаллен хержар **О. С. Балаев**, облсовпрофа секретараллен чоакаллен **П. Е. Селихина.**

Облсовпрофа президиума чоакалла хержаб **Е. В. Брыкин** — Нохч-ГІалгІай АССР Госплана председатель **Н. И. Веденников** — Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завода оператор, **П. М. Дальева** — Грозненски шурий совхоза доярка, **В. Н. Зубнов** — мехкдаьттах химически промышленноста болхлой профсоюза обкома председатель, **К. М. Исханов** — облсовпрофа оргтодела заведующи, **Г. Т. Лихачев** — «Грозэнерго» районни управлене управляющи, **Т. У. Махмудаджиев** — ВЛКСМ обкома секретарь, **А. И. Петрухин** — кхачан промышленноста болхлой профсоюза обкома председатель, **З. Я. Ядаева** — гІишлоний гІишлой материалийн промышленноста болхлой профсоюза обкома председатель.

А. А. ГРОМЫКО МОСКВЕ ЮХАНХАЧАР

28 феврале Москве юхаихаьчар СССР кхачча мехкашцарча гІулакхий министр А. А. Громыко, ГДР правительства вийка вахе официальни визитах Германски Демократически Республике хиннар из.

Москве юхавоагІача къахьа доацача визитца Варшаве хиннав А. А. Громыко.

(ТАСС).

«КОСМОС-324» — СИГАЛА

27 феврале Советски Союзе сигальхийтай «Космос - 324» яха вргІанара Лаьттан искусственни спутник. Спутника тІа оттамай космически арена дІахо толламаш де лаьрхІа Іалман аппаратура.

(ТАСС).

ЮРТАШКАРЧА КАГИРХОЙ ПРОБЛЕМАШ

СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА КОМИССЕШКА

СССР Лаккхехьарча Совета Союза Советен Къамий Советен кагирхой гІулакхашта йолчі комиссей цхьана заседани хилар 26 феврале Кремле. Цар чоакаша бийцар юрташкарча кагирхой общеобразовательни, технически, культурни боарам дІахо лакхбарах юртбоахама производствана уж юкъеэвара СССР министерствашен ведомствашен беш бола болх.

Заседане ладийгІар СССР просвещене министра М. А. Прокофьева, СССР Министрий Совета профессионально - технически образоване дешашта йолча Паччахьалкхен комитета председатела А. А. Булгакова, СССР юрта боахама министра заместитела Г. Г. Петрова, СССР культура министра заместитела Н. И. Мохова яьча докладашка.

Докладех лаьца къамьалаш даьча депутаташ А. Н. Шибалова, Н. А. Евсигнеева, Н. А. Велуха, И. И. Артобалевске, Н. И. Кравченкое, Н. П. Гусева, В. М. Кожевникова, Е. М. Ткаалынкова, Д. Б. Кабалевско белгалдаьхар, министерствашен ведомствашен, парте XXIII-ча съезден КПСС ЦК Пленумийн решенешна хьалхле а лелаеш, юрташкарча кагирхошна дикка болх беш хилар, къаьстта а уж юртбоахама производствана юкъеозара. Из чакхбоах юрта боахам дІахо вайбеча, из кердача техникеца кийчбеча, колхозийн совхозийн экономика чІоагІъеча, социально-бытовейн культурийн гІулакхашта лаьрхІа гІирсаш юрташка дикка дукхагІа хьалдеча хьалашка.

Цунца цхьана депутаташа чІоагІагІа критика йир юрташкарча кагирхошца беча балха тІарча цхьадолча цІенхаштарча кхоачамбоацараштен лелаьлонаштен.

Къамаьлаш даьраша белгал на даьхара, цхьадолча боахамий кулгалхоша хІайз а кхоачамболаш уйла тІаьхийташ къонача колхозхоштен совхозий болхлоштен хилан дергдоаца производственни культурно-бытовойн хьалаш вІаштІехьдахара, массаза а кхоачам дац кагирхойи кхувш боагІарийн къахьегама хьакъехьарча законодательства вІадехараш. Дукхача колхозашкен совхозашкен шоай специальносташка хьежжа пайда ца эцаш къонача механизаторех, царна къаьна техника тел. ЛерттІа доацача производственни культурно - бытовойн хьалаша вона оагІорахьара Іоаткъем бу кагий кахи мехкарийн юртбоахама производствана юкъеозара.

Депутаташа белгалдаьхар массови профессеш йола кадраш профессионально - технически образоване система юрта боахама кийчъеча дІахо тоадаьна дерг из хилар а.

ІоагІ-йоагІача министерствашен ведомствашен комиссеша могадаьл кхоачамбоацараш тоадара а кагирхой юртбоахама производствана юкъеозара уж цига чІоагІбалийтаран цар общеобразовательни, технически, культурни боарам лакхбара тІаберзабаь болх тоабара а вмаш дола гІулакх чакхдоахига.

Хий дехкача лаьттай — дукхагІа терко

РЕЙД

Ялата кхьйола юртбоахама культурани масса хана дика хьувкхьйтара овлашь долча лаьттанш хий диллара бахьаш юртбоахама дерригача балхашта юкъе керттера хила деза, аьнна белгалдаьккха КПСС ЦК майски Пленумо.

Грозненски района колхозашкен совхозашкен хий дуллаш 14,9 эзар гектар лаьтта да, цунах 11200 гектар оаха лаьтта а долаш. Цхьабакъда, цу лаьтта дІадийнар массала а хьувкъаш. Хий дехкаш лаьтта дІаюа кІезига хьувкъаш йола культураш (судански буц, кен), из бахьан долаш шоаш дерхІачунга кхачац боахамаш. Масала, 1969 шера «Юбилейный» совхозо, № 3 йолча сомий-баьцадарий совхозо, «Советская Россия» яхача колхозо хий дехкача лаьтта дІайийнар цхьан шера хьаьуле бацаш. Викъда, доаттІача тайпара хий ца диллар бахьан долаш гектара тІара 24 центнер мара ялаизар, хІаьта «Юбилейный» совхозе 16 центнер мара ялаизар, районе юкъера лаьрх 22 центнер мара ецар.

ХІанз а ясала хул аьна лаьрхІа дІаюш йола дукхача шерашкара тІаювла баьцаш хий дехкача лаьтташка. Районе гІолла гектара тІара юкъера лаьрхІача 31 центнер мара ялаизар. ХІаьта №2 йолча баьцадараш леладеча шурий совхозе гектара тІара 14,7 центнер, «Советская Россия» яхача колхозе 17 центнер.

Доакъара культураш йийнача хий дехкача лаьтташа лерттІа доал ца деча кулгалхоша чІоагІа за ду боахамашта, хІаьта доакъара культураш дІаюш районе 4301 гектар хий декха лаьтта да. ХІама ца эшаш хий дехкача лаьттах 40 процент да из.

Цу лаккхехьа аьнар 1 Мая цІерагІча колхозаи Грозненски шурий совхозаи аьа доагІаш дац, цига хий дехкача лаьтта йийна хІама дика хьувкъ.

Масала, 1 Мая цІерагІча колхозе мошача доакъара йийнача дукхача шера тІаювдача баьций 250 центнер, хьажкІаш — 252 центнер, баьцадараш 198 центнер, ялата йийна хьажкІаш 38,5 центнер чуера хІара гектара тІара. Грозненски шурий совхозе гектара тІара 186 центнер баьцадараш, доакъарийна йийна буракаш 226 центнер, силоса йийна хьажкІаш 340 центнер хьаккхар. Цхьабакъда, цу боахамашка а пайде эцаза йола йоккхий резерваш. Масала, Грозненски шурий совхоза 2-ча отделене звеньевойс Шуаипова 176 гектарах хІаране тІара 410 центнер силоса лаьрхІа хьажкІий доакъар даьккхар.

Къаьстта дукха деза хий дехкача лаьтта ялат дІадерах. Хий дехкача лаьттай структура ялато 40 процент мара дІалацац. ХІаьта хий ца дехкача лаьттачул башха тІех а хаувкъац из. Масала, 1969 шера 5,8 центнер дукхагІа мара даланзар из. Массанена хоаш да хий дехкача лаьтта хьажкІаш къаьстта чика хьувкъалга. 1969 шера хий дехкача лаьтта дІайийнар еррига а 394 гектар мара чаар, ялата юкъе 20 процентал кІезигагІа хул из. ХІаьта гектара тІара 19,8 центнер мара ялаизар. Цхьадолча боахамашка хьалха латтараша дикка дукхагІа хьувкъайир культураш. Масала, «Советская Россия» яхача колхоза Абубакаров Майрбика звенос 165 гектарах хІаране тІара 46,1 центнер хьаккхар, 1 Мая цІерагІча колхоза цхьайолча звеньяша 38,5 центнер, «Ататинский» совхозерча Ваганов Биболта звенос 30 центнер хьаккхар.

ХІанз а кІезига хьувкъ кІа хий дехкача лаьтта. «Юбилейный» совхозе 11,7 центнер, «Советская Россия» яхача колхозе 15 центнер мара хьаккхаш, № 3 йолча сомбаьшадарийш леладоча совхозе, республикански юрта боахама опытни стансе хий дехкача а ца дехкача 'а лаьтта цхьатарра хьувкъ из.

Бахьан фуд хий дехкача лаьтта культураш кІезига хьувкъаш хилара? Керттера бахьан да агротехника лоха хилар, минеральни удобренеш кІезига елх. Картограммаша дІадехаш махкълара 10—12 центнер йилла езача 3—4 центнер мара йиллац. Иштта кІезига елх органически удобренеш а. Хий диллара механизаци 50 процент мара яьш. Цхьацхадолча боахамашка дождевальни машинаш тІарча тракторашка кхьдола балхаш дайташ мотигаш я («Ататинский», «Ермоловский», «Юбилейный совхозаш») Еха хилар бахьан долаш каст-каста сайца лаьттар дождевальни установкаш «Советская Россия» яхача колхозе, еррига машинаш хилаьзар болх беш Ленина цІерагІча колхозен Грозненски шурий совхозен а. Массаза я диллаш хий шийханахьа нормех ма доагІара.

ХІанз хий мишта дула Грозненски района боахамашка? Хий мишта дула хьожаш баьча тохкамаш хьакьенхар цхьадолча боахамашка гурахь дийнача ялата, дукхача шерашкарча баьцашта хий дуллалга вІаштІехьдаьккха хилар, тІоадах чуйолийташ хий дула бешамашка.

25 февраль тІакхоачаш планах 1500 гектара тІа хий дилла дезача метта 1216 гектара тІа мара хий диллидаш, цунах гурахьа дийнача ялата 182 гектара тІа мара хий а 120 гектара тІа, тІоадла чуйолийтара 924 гектара тІа е дуллаш.

Дика вІаштІехьдаьккха дула хий 1 Мая цІерагІча колхозе. 337 гектара тІа хий диллад, царех 245 гектара тІа тІоадла чуйолийташ, 50 гектар бешамашта, 10 гектар дукхача шерашкарча баьцашта. Грозненски шурий совхозе 320 гектара тІа хий диллад, царех 50 гектар дукхача шерашкара баьцаш а йолаш, юхадисача лаьтта тІоадла чуйолийтара «Советская Россия» яхача колхозе хий диллара сата кийчъяьц, Ленина цІерагІча колхозе ледара дула хий Алханчуртски канале хий кІезига хилар бахьар долаш. ХІаьта Горданина яхача моттигерча дукхача шерашкарча баьцашта хий диллаш, из дукха ха тІехъяьнна йоллашехь. Цу боахаме хІанз 50 процент тоанза дождевальни машинаш я, хІаьта уж машинаш хІанз бола беш хила езар.

Хий диллара ханаш туьлайолийт № 2 йолча баьцадарий - шурий совхозо, хий дилле доладьдац №3 йолча сомий-баьцадарий совхозо.

Грозненски Алханчуртски хий дехкача системаша магистральни каналашка гидротехнически сооруженешта ремонт яьц.

Районе боахамаша укх гаргарча хана вІаштІехьдаккха деза гурахь дийнача ялата, дукхача шерашкарча баьцашта хий дуллилга, бІаьсте хьалха культураш хІаоргІолча лаьтта тІоадах хилийтара хий дуллилга. Хий дуллача лаьттах хІара гектара тІа 10—12 центнер минеральни удобренеш, 50—60 тонн удобренеш яха еза.

Шай хаинахьа, 4—5 марта ремонт яь яхха еза дождевальни машинашта. Хий диллараца хувадена доаза балхаш дайта йиш яц хий диллара къоастаьча тракторашка, хІара культурана йоагІача нормех хий дилла деза.

Гурахь дийнача ялата 2—3-за, хьажкІашта—4-за, баьцадарашта 10-за вегетацини хий дуллилга вІаштІехьдаккха деза, хІара хий массаза дула дІайийнача культурашта обработка е еза. Уж гІулакхаш дича мара бииза пайда лургбац хий дехкача лаьтта.

«Сердало» газета рейдови бригада: Г. ШИНЬКО, Ленина цІерагІча колхоза поливальщик: А. ПОЛИНЩУК, Грозненски шурий совхоза гидротехник: Е. ИЗВАРИНА, тха общественни корреспондент.

АЙЕ ЛЕКЦИОННИ ПРОПАГАНДА

«ЗНАНИЕ» ОБЩЕСТВА VI-ча РЕСПУБЛИКАНСКИ КОНФЕРЕНЦЕРА

Ши шу карета ха я республика «Знание» обществан V отчетно-вор-жама конференци хилла. Вай декъ-ка а довзон йраьхьа а лоархIаме событеш хилла шу замалахьа. Дерригача дунен политически нихаре боккхача лоархIаме событи я дIадахача шера чIахкъаьмна коммунистически болхлойн парте дунен халкъашта юкъера Совещани. Совещание доаккъашхоша цIена а къаьнта кьежмохьар … марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма шоаш тешаме хилар, дунен тIера массар байн империализмаца къовсам лоаттабе кийча хилар.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленца накъадехка кийчо ярия дувзадения цIенкхя ца хиннача тайпара айденнад советски вархьа политически а къахьегаме а хинор.

Боккхача безамца тIеийкар вай мехка къахьегамхоша парте лоархIамегIа дола теоретически политически документ — «Владимир Ильич Ленина 100 шу дизарах» йола КПСС ЦК Тезисаш. Хьинар кхы а айденка накъаболх советски нах В. И. Ленина юбилейна, кхоачашду КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) Пленумо къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш. Цулуха темаш я ицар уж дешаш республика «Знание» обществан конференце довкъашхоша къаьстта теркам тIабахийта дувцар. ТIеххьарча событешца дувзаденна, лекционни пропагандина хьалхашка латтача декхарех, цул идейни чулоацамы эффективности лакхьарах, кердача формахи методехи кийда эцарах, дукхха кхыдолча дешаех дийцар отчетни доклада яьча обществан правлене председателя а Р. П. Дулерайнен вренеех къамалеш даьрашен.

Укх тIеххьарча шерашка тоъал дегIадьякад вай республике «Знание» обществан мугIараш. Цунна юкъеоагIача 438 юкхьанцарча организаце 8406 саг ва къахьегамхошта юкъе политически, культурни, экономически знанеш йоаржаеш. Керттерча даькъе партийни советски болхлой, лораш, хьехархой, юртбоахама специалисташ ба уж. Укх тIеххьарча шии шера «Знание» обществан дукхагIа терко яй ленински теоретически тIехьалена пропаганда яра. Эзараш бола лектораш даим кхарг-йола баьчча идеяш наха дIайовзийтар хиннаб. Къахьегамхошта чIогIа дешийнай «Сийдахь-йохха почин», «Советски Iаьдала аргIанара декхараш», «Кооперацех», «Милита вIаштIехьъаккхала аза ахь», «Пачхьалкхен революции» яхача В. И. Ленина произведенех йола лекцеш теоретически конференцеш.

Марксизма-ленинизма пропагандаш лоархIаме болх бу Урус-Мартана района «Знание» обществан «Техниский» (председатель нов. Умархаджиев), «Красноармейский» (председатель нов. Бабаев) совхазий, ГIойтIарча кхьерча школа (председатель нов. Юлиев) юкхьанцарча организацеша. Ленински тема керттера моттиг дIалоьц Шелковской района Червленная (председатель нов. Веркин), Курдюковская (председатель нов. Абидин) станицай юкхьанцарча организацей балха юкъа. Района къахьегамхоша довгIаш сий ду лекторий: Т. Айдамиевай, И. Диттерева, Е. Дементьевай, Н. Гладковой.

Ленински теоретически тIехьале наха юкъе йоаржаеш дика опыт Iоаяьй «Знание» общества Н. Струев керте латтача организаце. Цуп керттера низ хьехархой ба. Ленински теоретически тIехьале наха дIайовзийтара балха дукха карагIдьяннад Надтеречни района «Знание» обществана.

Къаьстта боккхача безамца ух къахьегамхой В. И. Ленин бIарга вайнача а цунна къамаьл хиннача а къаьначе коммунистий ив. Цифарова, Мицеркова, Кочеткова, Назиева, Лубуза, Дробышева лекцешка.

Чулоацам чIоагIа болаш, ленинизма дешеш массе оагIора дика довзийтам хул педагогически мехкдаьттан институтий общественни Iилмай кафедрай преподавателаша еша лекцеш.

Цхьабакъда ленински теоретически тIехьалена пропаганда еча кхоачамбоацараш нийслуш моттигаш хиннай. Докладчико я пренеех къамаьлаш даьраца а белгалдир уж. «Знание» обществан юкхьанцарча организацеша В. И. Ленина теоретически тIехьалена еш йола пропаганда цул беррига лостамех яц. Иштта, масала, Ленински, Шальа, Ведено районий организацеша лаьгIаьй философе, политэкономе … еш лекцеш. Бахача наьха … цIена тергал ца деш, дешаш лертIа ца боалхача моттигIашка нийслу уж кхоачамбоацараш.

Ленинизма керттерча теоретически декхаран лекцеш хьийцъара болх чIогI а беш марксистско-ленински теорен … лекцей идейни боарам лакхбе беза районни организацешна.

Бахача наьха сихцетам … тIехьадена гIулакххаш дIадахара лоаттабеча новсеме лоархIаме декхараш хьалхашка латт «Знание» обществан юкхьанцарча организацешта. Цхьабакъда — докладчико белгалдаьча бесса, — дукха кхоачамбоацараш да атеистически пропагандаш. Дика дукхаьларча темаех ешаш … лекцеш шерагара шерага тIехьлуш латт Ачхой-Мартана, Надтеречни, Советски, Шатта кхьча районашка. Цул соагIа дешей наьлоацам коадан болаш, ладугIарей сихцетам чу кIоарга лераш … Иштта … Iилмин-атеизма лекцеш ешарий мугIараш а. Республика «Знание» обществан правлене, районни организацешта цу дешнаш … терко ца еш … ДIахо йодача хана дерриге де дега районни обществаш … бахача наьха сихцетам чура … тIехьайса гIулакххаш дIадаккхар.

«Нохчара ерригача обществанц … карагIдьяннараш … — йоах КПСС ЦК Тезисаш тIа, — боахам сихагIа дегIабоалараш обществан беррагача членей хьашташ кхоачашдара Iилмин-технически прогрессех дехна дикагIа пайда эцар — лоархIамегIа дола практически экономически декхар».

Из декхар кхоачамдеча лоархIаме дакъа лаца деза республика «Знание» обществан организацие. Iилмонен техникайен карагIдьякараша, юртбоахамен экономически знанешта шерра пропаганда яра дукха торонаш я цул. 228 Iилман болхлойн вузий преподавателаш, 888 инженерно-техническа болхло, 207 экономист, 480 юртбоахама специалист, 85 промышленни предприятий директор, 96 совхозийн колхозийн кулгалхо, иштта эзар юкъерча дошара заведене педагог юкъеоагIа обществана.

Духхьал йола юкхьанцарча организацешта хоаддий болх … стамах ю Iилман-технически знанешта еш йола пропаганда. Масала, «Красный молот» завода дIадахача шера цхьа отделени … чальникашта, цар вместителашта дахьа къахьегам Iилмин ларда тIа вIаштIехьбаккхара темах лаьца дукха лекцеш йийшай. Цу техьех даим лекцеш еш говзанчаше … Шинкарейко керте латтача «Старогрознефть» НПУ хьалхарча промысела юкхьанцарча организацешта лектораша а. Укхаза дика пайда эц кердача формех а методех а. Каст-каста «Из ха дее», «Новаторашa—производствага» яха бюллетенаш а листокаш а арадоах цар.

Иштта могие мегаргьярех я, «Сунжанефть» НПУ инженер-экономист В. Мальцевский керте латтача «Знание» обществан Сунженски районни организаце экономически секца балха опыт.

Iилман-технически знанешта пропаганда яра дешаш дика теркал ду А. Шарипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозаводе Грозцерча мехкдаьтта Iилма-техникай институтeн. Кердача пропаганда яра гIулакхъа даьрхIа къахьегама хьалха латтача методий 8 школа вIашагIтьеллай заводе. ГрозНИИ Iилмахоша цхьана Iилман-технически теоретически конференцеш чакхйоах укхаза.

Цхьабакъда ерригача республикех гIолла хьанйцача дукха кхоачамбоацараш да Iилман-технически знанешта пропаганда еча. Дукха нийслу моттигаш лекцей чулоацам эсала болш, уж лохача идейни боараме ешаш. Iилман-технически прогресса маIан гIуведакхаш. «Знание» обществан цхьайолча районни организацеша Iилман-техниканен карагIдьяннараш дIадоввийтара гIулакха боагIа мах биц. Аьнча кхоачам хургба республикерча барайтта районах ях районе мара Iилман-технически знанешта пропаганда яра секцеш вIашагI ца ехкада.

Пренеех къамаьлаш даьраша керттерча даькъе ленинови пропаганда айира теркам тIабохийташ. КПСС ЦК декабрьски (1969) Пленума решенеш вахаре чекхьяхара «Знание» обществан хьалхашка латта декхараш белгалдеш, цу хьадзкъа промышленни предприятий, юртбоахамий производства бехкакхнам айбар дIадаьккхар.

Конференце къамаьл даьча республика «Знание» обществан Ленин Iилман-атеистически секце председатела М. У. Абазова Iилман-атеистически пропаганда нийслуш дола кхоачамбоацараш белгалдир. КIезига еш атеизмах лаьца лекцеш, хьаьстта нохчийн гIалгIайн метала, — аьлар оратора, Наьсарени, Советски, Грозненски, иштта кхыча районна «Знание» обществан организацей президиума боагIа лоархIам бац естественно-Iилман, Iилман-атеистически пропаганда. Дукххача районашка моттигерча лектораша кIезига къамаьлаш ду къахьегамхошта хьалхашка. Из мара кхы бахьан дац ерригача республике дIадахача шера кхо эзар гаргга мара атеистически темах лекца ца йийна хилар. Атеистически темах лекцеш еша «Знание» обществан беррига лектораш, коммунисташ, комсомольцаш юкъсоза беза. ДIахо лекторски кадраш кийчъе езараш моттигерча лектораша хан-хаьнахьа де дезача методически новкъосталахи дийцар ю.

Къахьегамхошта интернациональни кхетам балара лектораша хьалхашка латтача декхарех дийцар Урус-Мартана района «Знание» обществан Правлене председатела А. Ф. Далатова. Цу хьакъехьа шоаш беча балха опытах лаьца массеха масал доладир цо. Къахьегамхошта интернациональни кхетам балара деша къаьстта йоакхо ю района лектораша. Лекционни пропаганде дика пайда эц къахьегамхошта хьалхашка лекцеш ешара, беседаш чакххьара, хьатториййн жоппийн сайренаш, граждански Даьй-мехкен тIемай ватеранашца вIашагIкхетараш чакхдакара иштта дукха кхыйолча балха формех. Урус-Мартана района къахьегамхой каст-каста вIашагIбеттал шоаш шефство лелаеча заводской района къахьегамхошца. Заводской района лектораша каст-каста крта къахьегамхошта хьалхашка лекцеш ец, доклдаш ю.

Надтеречни района «Знание» обществан организаце делегата Р. А. Рашидовас къамаьл деш теркам тIабахийтар къахьегамхой коммунистически керта революцешта, тIемаш, къахьегамей традицешта дагакхоаьнар хьалхйбеча районна «Знание» обществан лекторий … бола балха.

Боккхахамен боккхача муаргIаме да лекторашта межнародникашта къаьстта латта декхараш. Чулоацам болаш, ладугIарий теркам тIаозаш дар цу хьакъехьа республика «Знание» обществан Правлене дунен халкъашта юкъерча дешашта пропаганда яра Совета председатела К. Н. Косякова лектора-международника П. В. Мещерякова даь къамаьлаш. Вай парте доаззол арахьарчен мехка чурраа политика дешашта къахьегамхой безам чIоагIбала белгалдир цар. Цу темах болча лекцей чулоацам, уж ешара кхайна беракх дакхйеннаб. Цхьабакъда укхаза а нийслу кхоачамбоацараш. Цхьайолча лекцешка эсала хьахьокх партен правительстваш доазол арахьарча политике. КIезига терко ю проблемни лекцеш кийчъяра деша.

Нов. Мещерякова чIоагIа новкъа а хеташ дийцар лекторски кадраш кийчъяра гIулакх лохача боараме хилар, республика дукхача районашка лекцеш ешача нийслуча кхоачамбоацарех. Цхьайолча районни организацей правленей президиумийн членаша эсала лолабу организационни болх. ХIана я дукха лектораш ба «Знание» обществана юкъе а болаш лекционни болх ца беш. Лекторий болх эсала вIаштIехьбаьккха хилара тешал ду республика гаьца укхача юрташка бахача наха дуккхача шерашка лекцеш ешаш ца хиларо.

Лектораша-атеисташта хьалхашка латтача лоархIамерча декхарех лаьца дийцар конференце балха дакъа лоацаш хиннача Дагестански «Знание» обществан правлене председатела исторически Iилмай доктора Х. У. Хашаева дагестански лекторий-атеистий балха опытах лаьца дийцар цо.

Республика кагирхошта юкъе лекционни болх вIаштIехьбаккхарах дийцар ВЛКСМ обкома лекторски группа заведующе Ш. Эдисултанова. Промышленни предприятешка, юрта боахамашка къахьегараш дуккагIа хилар кхета а деш дерриге ду ВЛКСМ горкомийн райкомийн лекторски группаша кагирхошта юкъе марксистско-ленински знанеш йоаржаяра.

Цхьабакъда хIана а дукха я лекционни пропагандаца дувзадения дешаш дувца ца уттаду комсомольски организацеш, цхьайолча моттигашка кагирхой хиннаш теркал дац, лекторий говзал лакхъяра терко яц. Из дерригa чIоагIа Iаткъаш хул. Горкомаша, райкомаша кагирхошта юкъера лекционни пропаганда тоее еза.

Конференце балха дакъа лоацаш хиннача «Знание» обществан Ерригсоюзни правлене председатела заместитела И. Л. Снежкове ше къамаьл деш къаьстта белгалдир марксистско-ленински теорен, партен правительствен лоархIамерча документашта, Iилман-технически знанешта пропаганда еча интеллигенце дакъа лоацара боккхача лоархIаме гIулакх хилар. Къахьегамхошта естественно-Iилман знанеш, хьалха латтарий опыт, коммунистически мировоззрени кхераерзе новкъостал дир — из да «Знание» обществана хьалхашка латта декхар. Цу хьакъехьа толамаш доккха лекцей идейни чулоацам а уж ешара говзал а лакхъе, аудиторе хьашташ теркалде деза.

Конференци чакхйоалаш къамаьл дир КПСС обкома секретара Х. Х. Бокова.

Ленински юбилей дезде дукха ха йисанц, — аьлар цо. Вейчча теоретически тIехьалени, КПСС Тезисашта пропаганда яра боли къаьстта айденнаб укх деношка.

Тахан советски обществана хьалхашка латта, Iадальмате доккхий декхараш атара цIана. Толамаш тIа белгалаьча бесса, хьакъа боахама массе оагIорахьара интенсификаци яра, кIоаргга из тоабеш кулнамаш дара наькъаца кхоачашду. Уж декхараш КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) Пленума соцам тIа белгалдаьд. Производство дегIаккхулара дешаш хIара коллектива дукхагIа экономически пайда луш кхоачашдара, йолаш йола торонаш сихагIа балха юкъейоаллара хьалаш Iаланде, гIерта деза вай. Цу хьакъехьа дукха да «Знание» обществан организацешта беча балах тайна а. КПСС ЦК декабрьски Пленума КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева белгалдаьй Iилмен техникеи даим дегIаккхулар, керда карагIдьяннараш шерра практике юкъехаьар экономически кертера хиниш па Iеш лоархIамегIа дола политически декхар а хилар.

Iилман-технически революце, аьлар дIахо оратора, дерригача советски халкъа идейни моральни обликагара ди тIехьагIа дукхагIа дIадех. Коммунистически мировоззрени йолаш нах кхебор, вай мехке дахача халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдар — «Знание» обществан юкхьанцарча организацей лоархIамегIа доле декхар да.

КIоаргга хьахьокхи деза ленински къаман политика толамаш, цига Нохч-ГIалгIайчен экономикен культурен дегIайоалаена карагIдьяннараш вай дерригача халкъо цхьан хьайгача къах хьахиннар долга белгал а деш.

«Знание» обществан дукхача эзара членех латтача коллективай сийлен гIулакх да, — аьлар нов. Бокова, — Нохч-ГIалгIайчен барттайнача дукххача хьаьнех болча дешла къахьегамхой беррига низ КПСС XXIII съезда, КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш, Владимир Ильич Ленина 100 шу дизара сийна тIайийе социалистически декхараш кхоачашдара тIаберзабар.

М. ШАИПОВ,
С. ШАДИЕВ.

№ 4 йола «Агитатора блокнот»

Парте Нохч-ГIалгIай обкома пропаганда агитацек отдела «Агитатора блокнота» йиълагIа номер хьеаллалу КПСС обкома XI-гIа пленумах болча хоамаца.

Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара хетаь Ф. Иванова статья я блокнота тIа «Дерригача дунен тIа везаш Ленин» яхаш.

Агитаторан политинформаторан долча новкъостала кепатеха да КПСС ЦК Тезисех дола хьехамаш (III-гIа раздел — «Ленинизм — империализмаца духьала, дуне революцеше хердадеккхар духьа холкъаш лоаттабена къовсама байракх»).

«Пятилетка — ханах хьалха» яхача рубрикаш кIел а «Юбилейни декхарешта хьалхара боккха бекхтохаме» яхача Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела М. Гайрбекова статья.

«Деза денош» яхача рубрикана кIал кепатехай «Кхалнаькъе барткьоагIон дунен халкъашта юкъера дий» яха Л. Дидиговай статья.

Блокнота тIа кепатеха я фашистски Германи эшаь 25 шу дизара хетаь гитлеровски оккупанташта духьаларча партизански къовсамий эпизодаш. Вай мехкахо А. Цороева тIем тIа дакъа лацавах вуам Н. Шипулина «Легендарни чекистий-разведчиккий сержикь» яхача материале тIа.

Е. ГИРИНА.

Грозненски района Алхан-Юрта баха нах чIоагIа раьза ба барзкъаш тегача мастерске коллектива. Укхаза дика а сиха а кхоачашду наьха заказаш. Балха норман массаза тIеххоачашьо закройщицаша Т. Джамбулатовас, Т. Цуевас, кхычар.

СУРТА ТIА: материалага хьежаш да Т. Джамбулатован Т. Цуева.

Ж. Цуева сурт.

ПРОИЗВОДСТВО ЭРГАЯЬККХА ТОАЯРА

ХIара предприяте арахецаш йола продукци дентара данга дикагIей дукхагIек хилийтар вай вахара закон да. КПСС XXIII съезда решенеш тIа белгалдаьккхад производство Iилманца вIаштIехьъяккхар, Iилманен техникаси карагIдьянараш юкъедоаладар берригача болхлой къахьегама овсарле тIа-тIа лакхъяра эша хьалаш хилар.

Города промышленноста, транспорта, гIишлошъеча предприятей партийни организацеша тIа-тIа дукхагIа терко ю производство эргаьккха тоаяра дешей, практически кхоачашду халкъа боахама экономика дIахо лакхъяра тIедерзадь гIулакхаш. Цуний тешал де йиш я укх пятилеткаш города Грозне боахами культурен лакхъеча хиннача хувцамаша. Духхьал тIеххьарча диъ шера промышленни производства боарам 45 процент гаргга лакхбелар, къахьегама овсарле — 32 процент, из бахьан долаш планал соагIа хьаьй 276 миллион сома мaьха продукци. Укх тIеххьарча 4 шера юкъера лаьрхIача шера тIаккета промышленни продукци 9,8 процент хилар.

Партийни, профсоюзни, боахама, комсомольски организацеша гIулакхаш иншта латт хьожаш хаддаьна тохкамаш деш хиларо, боккха организаторски кхетамех болх баро йиш хилийтар керттерча даьке пятилетка дикагIча шера города промышленноста хьалхашка латта декхараш толамца кхоачаде. Пачхьалкхен планал а тIаийцача декхарел а совгIа реализаци яь продукци 1,6 миллион сом мах болаш хилар.

Боахама керда форма толамагIа хиларах пайда я эцаш, ерригача производствени подразделенешта боахама расчета принципаш юкъе а йоалаеш, предприятешкара экономически болх эргабьккха тоа а беш, бедали материалаши кхоеш дIа а йохийташ, города предприятей коллективаша продукцега дIадодар 3 миллион сом совгIа кIезигдир.

Бетта-бетта дика толамаш доах «Старогрознефть», «Октябрьнефть» НПУ, Грозненски химически комбината, В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, КПСС XXIII-ча съезда цIерагIча Грозненски крекинг-завода, «Красный молот» завода, кхыча предприятей коллективаша.

Арахецаш йола яздеши дикагIа я, производстве брак кIезигагIа хул, дикагIа пайда кйбу производствении мощностех, юртарча къахьегамхоштшара шефски бувзамаш чIоагIденнад.

Города къахьегамхой вахар хьалдиза да кердача гIулакхех, творчески инициативах, къахьегама хьинарах. Из долла хIама тIадерадаь да ленински юбилейна ма доаггIара накъадахара.

Доккхача хьинарца къахьийгар Заводской района промышленни предприятей коллективаша, цига производствана юкъейхийтай 9 миллион сом пайда баьна 4 эзар гаргга предложений.

Хьожар дар бахьан долаш болх бе йолаелийтай хьалха болх ца беш латта 450 эзар сома мах бола оборудовани. Предприятей партийни организацеша цхьайолла болх баьб производствении мощностех дикагIа пайда эцара. Масала, «Электроприбор» яхача завода коллективо производственни майдех рационально пайда эцаргболаш производства технологически процессаш уттаю, хаддаьза пайда кйбу балха овсарле лакха йолча оборудованех, кердаьяккхий токарни фрезерни станокий парк, автоматически ахавтоматически оборудовани юкъейоалаяьй, овтахалашта позлементни штамповка, универсальни блокашта штамповка ю, алмазаца обработка ю овтахалашта, и. кх. ду.

Уж гIулакхаш дарах завода йиш хилар проектни мощносташ лакхъе.

Бакъда вахаро тахан экономика а культура дерригача а доакъошка керда тоалхаве проблемаш уттаю. Цар дIадех шоаш кIоаргга йовзарн творчески кхоачашъяра. ХIана духхьал хьалха хьахиннача опытах кхоачам бац Iе йиш яц, къаьнача методаша болх бе йиш яц. Парте тIахьех вай дерригa къаденнар, пий ха яьккха даьнвар дитара, кердачов. Iилма чухь, технике толашагIа долчоа шерра нийсъ балара, доал дареи къахьегам вIаштIехьбаккхарен методаш тоаяра. Бакъда вай цхьайолча предприятешка керттера декхар кхоачашдара гIулакх хIанз укх сахьата дика латтац.

ДIадахача шера 11 коллективо кхоачашъянзар продукцена реализаци яра планаш. Уж кхоачамбоацараш дIадоахаш во болх бахьбац дукххача партийни организацеша юбилейна шера шоллагIа бутт а толамца чакхбоаких дукххача предприятей коллективаша.

Къахьегама овсарле лакхъяра чотах производствана боарам лакхбара къахьегамхой оарцагIбоалаш болх баьча Щекински химически комбината партийни комитета дика опыт могаеш КПСС ЦК баь соцам кхоачабеш, промышленноста дерригача доакъошка, эггара хьалха мехкдаьтта-химеи мехкдаьтта чакхдоахачен промышленноста предприятей партийни организацеша практически гIулакхаш ду.

Чакхъяха оттаеча мероприятеша, производстве хьалха леттарашен новаторашен уж чакхйоахача хьинаре дакъа лацаро йиш хулийтаргья къахьегама овсарле дIахо лакхъяра торонех дикагIа пайда эца. Хьалххехьа а даьча лоархIамаша хьахьокха укх гарггарча 4 шера духхьала цу даькъа предприятешка технически кердадараш юкъедоаладарах, организационно-технически а кхыдола а гIулакхаш дарах, керда хьалъеча установкашкен цехашкен материальни базам лакхбарах заводий коллективай болхлоех кадраш кийчъергхилар. Мехкдаьтта хима дика продукци дукхагIа кхоачаргья халкъа боахамга, производственно-технически персонал дукхагIа а ца хулийташ.

Щекинский, кIаьта иштта «Башнефтехимзаводаш» яхача объединене, Омски, Новокуйбышевски, Красноводски мехкдаьтта чакхдоахача предприятей болхлой опыт Iомаеш, организационни технически мероприятеш отта а яь, юкъейоалаеш хиларо ерригa хьанйцача «Грознефтехимзаводаш» яхача объединенега йиш хулийтаргья, 1972 шера реализаци яь продукци дIадахача шера хинначул 10,7 процент дукхагIа хилийта, къахьегама овсарле 17,5 процент лакхъе, юкъера лаьрхIача ахаш 11 процент лакхде.

Боккха лоархIам бола из мероприяти шерра хьалхош боахама кхыча доакъой предприятешка а. Партийни организацей декхар да кхетамца, гIулакх довзаш, процессий технологи Iомае, къахьегам вIаштIехьбаккхара торонех дикагIа пайда эца, дикке дукхагIа а дикагIа а продукци арахецаргйолаш производство эргаьккха тоаяр, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара къахьегама керда толамаш даьха накъадахар.

А. ДАВЫДОВ,
КПСС Грозненски горкома секретарь.

СВЕРДЛОВСКИ ОБЛАСТЬ. Ленински юбилейни къахьегама вахта толаме дIаеьу Серовски ферросплавни завода металлургеша. Из — Юкъерча Урала Iаьржаче металлурге къоначa предприятех цхьа. Къаьстта … дIахо йоазо кIезига … квалифици йолаш боле специалисташ. Духхьал цо йиш хилийтар коллективана пятилетки дукхагIа шера план … 100 да хьалле кхоачашьё а заданеш сов Iа ферросплавий иттеш эзараш тоннаш яле а.

Серовски ферросплавщикаш графикал хьалха буллаш хьебоагIа пятилетка чакхйоалача шеро а.

Ферросплавни Серовски завод болх бе йолаелийтача хьалхарча дийнахь дена хIана иц аьнна цига крановщицалла болх беш а Анточина Ивановна Блинникова — коммунистически къахьегама ударни. Цун шоллагIа цIа да завода. Цигтача зоккагIоалча плавильщикалле болх беш ва цун мар Иван Васильевич, производственни практике ва городской профессионально-технически училище дешаш вагIа цар воI Юрий.

СУРТА ТIА: А. И. Блинникова, А. Гролева сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕМПАШ ЛАКХЪЕРГЬЯ

В. И. Ленин ваь 100 шу дуза ди гаргакхоачаш доагIа. Цу дезача цIейна накъайоагIаш лакха хьоккамаш гIойт къахьегама вахто латтача «Чечингстройтранс» объединене коллектива. ДIадахача шера план 101,2 процент кхоачаш а еш 6705000 тонн гIишлон материалаш, кхыболя муха дIахьеб цо. Цу юкъа 3,6 процент лакхьиннай къахьегама овсарле. Социалистически декхараш кхоачашдарах гIишлошъяра промышленноста Министерстваси гIишлошъечен промстройматериалаш болхлой ЦК-си кхоачайолла яхач преми хьожаьй «Чечингстройтранс» коллективана. Цхьабарт болаш къахьегар бахьан долаш вIаштIехьдаьлар объединене болхлошта лакха толамаш дика.

Керда социалистически декхараш тIа а ийца кхьег объединене коллективо укх шера. Уж дикагIа кхоачашдара шерра социалистически ихь йоаржаьй гаражашка, цехашка. Яхье баьккарахьал духхьал дика къахьийга ца Iеш обществени вахаре а дакъа лаца деза, шоаш бола бу моттиг цIена лелае еза. ТIаккха чара кхоачашдаьр лархIац яхье дIадехараш Белгалъяха лоя совкъастта дика къахьега коллективаш. ДукхагIа долча паьккъерех тайша да объединене довха толамаш. Уж а П. С. Зубарев, В. А. Беззубов, Ш. Т. Бакуев, С. И. Величко керте латта №№ 4, 1, 5, 2 йолча фиалалий гаражий коллективаш.

Шоашта карагIдьяначох кхоачам бац объединене болхлоша. Къаьстта хьинар айденна къахьег цар юбилейни шера. Юбилейни совгIаташ дахара лоаттабу къовсам ди тIехьа чIоагIлуш боагIа. Из хьахьокх укх даннеша. Январь бетта задани 101 процент кхоачашъяьй. ХIьата тоннокилометр нихь бара план 108,1 процентага дIакхоачаьй. Волх беча цхьан сага дIалаьрхIача цу юкъа 0,8 процент лакхъеннай къахьегама овсарле. Тонн муха дIа-юха бахьарта дIабода мах лаьрхIачу совгIа 5,5 процент лохбаьб.

ВIаштта диъ шера производственни планаш кхоачашъяра графикал хьалхайовлаш хьайоагIа «Чечингстройтранс» коллектив. ТIехь-тIехьагIа къахьегама темпаш лакхлу. Диъ шера план дерригача хьоккхамашка диллача бутт ханал хьалхагIа 1 декабре кхоачашьяьй цхьа дезал санна барт тайна къахьегача коллективо. ХIаьта цхьадолча хьоккхамашка диллача, вешта аьлча топпокилометраш лаьрхIача 25 ноябре кхоачашъяьй.

Йоккха я «Чечингстройтранса» коллектив. Иштта доккхий да цунна карагIдувла дика гIулакхаш. Техникана дика доалду, ший ханнахьа гIишлошъеча организацешта эша муха дIаккхоачийт. ТIаккха из цунга хьежаш багIача гIишлошъерашта чIоагIа лоархIаме да, хIана аьлча цунга хьежжа мара дIабодац цар болх. 50 саг ва тха объединене хIанзлехьа 5 шера план кхоачаш а яь 1071 шера чотах къахьегаш. Цар цIераш объединенел арахьа а шерра дIахезай. Царех ба № 1 йолча гаража шофераш Петров Виктор, Федосов Николай, Толхигов Саид, Тихонов Валерий; № 2 йолча гаража шофераш Сергиенко Василий, Орлов Виктор, Панарин Филипп; № 3 йолча гаража шофераш Вороненко Михаил, Лаптев Алексей, Чахкиев Юрий, Оразцов Петр, Тагиров Iаддан-Ахьмад; № 4 йолча гаража шофераш Чернов Валентин, Пузин Иван, Гандиев Ахьмад, Каруев Ибрахьим, Романенко Юрий, кхыбараш. Кхычарел тIехкьахьег цу шофераш. Цаi-ах а цхьаьша 4 борфа йоамш царех сага сабаргIа тIа объединене «седкьий» оаларех ба уж. Шерна юкъе а хьалха латт коммуниста Воробьев Виктор, Матюхин Николай, Маслешов Михаил, Темирбулатов Лаьча, Черкашин Ильяс, Губский Василий, Ханин Михаил, Матиев Сулумбек, Саркисов Сергей, Лукьянов Николай, Дьяченко Владимир. В. И. Ленина юбилейна кийчо еча укх езача хана хьоккаме къахьег цар. ХIаьта уж иштта хила декхарийла а ба.

Коммунистически къахьегама коллектива яха сийлен цIе яккхара къовсам лоаттабу автотранспортни объединене коллективо. ХIаьта цу даькъе юкхьанца дена дика гIулакхаш карагIдувла цунна. Хьалхара хьоккхамаш лакха да. ДIахо йодача хана а уж темпаш лохйоалийтаргьяц. ХIанзалехьа 5 бригаден 5 экипажа из цIе лелаеш я. 676 коммунистически къахьегама ударник ва объединене. Духхьал цу цхьан цифраша хьахьокх болхлоша мишта къахьег.

Сийлахь-воккхача баьчча юбилея сийна 4 бетта план дерригача хьоккхамашка диллача, 22 апрель хьатIаккхачалехьа кхоачашъе дош деннад «Чечингстройтранса» коллективо. Ший дош сийленца кхоачашдеш я из. Февраль бетта хьалхарча шин декада задани толамца кхоачашъяьй. Планал соагIа 2500 тонн муха дIа-юха бихьаб. Заданех 3600 эзар мара ца лиархIача 3658 эзар тонноклиометр нихь баьб шофераша. Вешта аьлча, задани 101,6 процент кхоачашъяьй.

Халахете а ца аьлча далац цу толамашта лалла цхьадола кхоачамбоацараш а да объединене. Автопаркех бизза пайда ийбац. Цхьайолча шофераша, механикашта ремонт ераша производственни дисциплина телхаю. Автотранспорта лелара чхерамален гIулакхаш доагIача гайпера вIаштIехь ца дахарах новкъа аварец хуж. Уж кхоачамбоацараш цIенде дIадаьхача дика лакхлургьяр къахьегама овсарле. Гайна-ганза цхьа де дезаш хилча цу гIулакха хIанзалехьа оарцагIбоала беза декхарийла бараш, хIана аьлча коллективо пачхьалкхен план кхоачашъяра Iатк уж.

«Чечингпромстрой» управлене ерригa хьалхьо объекташ эшача гIишлон материалашца Iалашъю, цар болхлой дIа-юха кхуьла автотранспортни объединене. Хоаш иа хиллара транспортникаш хьелой, шед хапнахьа вал мух дIе ца хьоаг буса объектай гIишлон-монтажни балхий графика талх, болхлошта хьаде хIама хилац. Цудухье шоай бехкагIа из иштта ца хилийта хьежа беза шофераш. Из цар декхар да.

ВIарча хьаиджа объединене болх ритмично дIабода. Юбилейни шера декхараш сийленца кхоачашдара низ ба кхобеш къахьег коллектив.

М. ВЕДЗИЖЕВ,
«Чечингстройтранс» объединене кадрай къахьегамен алапен отдела начальник.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ БЕЛГАЛ А ДЕШ

[illegible] дениска «Червленский» колхозе отчетно-хоржаме собраний хилар. Колхоза правлене председателан ноь. М. П. Савченко дIадаьккхира шера дахьа бахьна [illegible] доклад йир колхозхошта.

—ДIадахача шера доходаш шена йайда баккхарен планан хоашахьяй колхозо. Иштта ахчан доход 2448 эзар соми цIена пайда 608,2 эзар соми хилар. ХIьта а дукха кхоачамбоацараш белгалдаьхар комсаш лелаерийн жа лелаерийн балха юкъе.

ДIадаха шу геттара лоьв [illegible] бохкамаш долаш чекхдаьккхар боланиа жа лелаадераша. Кхоачашьяьзар цар пачхахьалкхенга дулх, тха доххара план. Лоде я боахам фермашкарча жен продуктивность. ХIара бIа жийна тIехьа 50 Iаьзар мара кхебанзар. Иккьных вахьанни а ферма кхоачашдаьзар Iохаврий кхедара деккар. Цудухьа планагIа хила безачул 9 эзар Iаькар кIезигагIа ба боахама. ХIьта план 4,9 килограмм йолча 4,3 килограмм мара тха даккхандзар жа лелаерша хIара устагIанка тIера.

Жа дукха доьр бахьан долаш ляккделар цхьа центнер дулх даккхарга дIадодар, 71,2 сомага дIахххьчар из, хIьта цхьа центнер тха даккхарга дIадахар 361 сомана дIекхаьчар.

Цу тайппара кхоачамбоацараш хилар бахьан Iалаваш соахкарча шаьлача Iаноа дIатIадилла йиш яц. Дукха гIалаташ, кхоачамбоацараш хилар жа лелаерий балхаца. Собрание къомаьй дахча дуккхача колхозхоша белгалдаьккхар жаи фермай заведующеш бригадашка кIезига кулага, жа Iушта эшачуш кIезига йоакко елга, цар балха тIахьожам ассала лоаттабелга, хьалха латтача жа Iуй опыт беррига жа Iушта дIа ца йовзийталга.

Колхозе 67 жа леладу бригада я. Царех дуккхагIа араш шератара шерага социалистически декхараш меттел шоай планаш а кхоачаш ца-ешш юс. Иштта боккхагIа болча жа Iуше А. Улубиева, В. Межиева, А. Ажбулатова кулгалдеча бригадашка дIадахача шера хIара бIа жийна тIехьа 35—40 Iаькар мара кхебанзар, хIьта хIара устагIанна тIера даьккха тха 3,5 килограмм мара хиланзар.

Цу тайпарча жа Iуй болх тоабара дах хIама дац. КIезига бац бохкама фермашка шоай болх бечаш, дика вовш, балха тIа лаьха хьокхамаш доахаш бола жа Iуй. Уж ба А. Заокаев, М. Ярышев, С. М. Янилов, М. Бузуркаев, Хетаргахьа цар йоккха опыт кхыча жа Iушта дIейовзийта езаш бар колхоза кулгалхой. ХIьта из боцх вIаштIехьбаьккхабац колхозе.

Жа лелаедече лоархIамегIа долаш гIулакх да дика доакъара бешар вIаштIехьъяккхар. «Червленский» колхозе из чIоагIьа еза хайн-тайпара баьцаш дуккхагIа дIаерда, силосе алатан лаархIа дIайийнача культурай хьуьнъцаш лаккхарца. Цудухьа лакхъе еа ахашка деча балхий агротехника, дуккхагIа пайда хургболча тайпара лелада деза лаьтта, иштта: хашахьа хий дулаш, удобренеш ахкаш, оасар дейи, кхидараш. ХIьта уж балхаш геттара ю кхоачашду боахаме.

ДIадахача шера Iалашдаьдоаккъар, план юаца а кхIац, геттара кIезига долга хошошехьа, жа Iушта юкъе лерттIа дийкъа а дийшьа дIадоккхадацар доакъар. Иштта даь далерс цар бехктохкам лаккхургбар. Цудухьа эшача я, из эшача а дIа-хьа кхухьаш дийре доакъара цхьа дакъа. Геттара ва вIаштIехьдаьхадар дIайийна баьцаш чузцара балхаш а. Дукха йисар из кхай тIа, ханнахьа чу ца эцар бахьан долаш телхар. ХIанз а дуа фермашка зехьа доакъар доадеш моттигаш.

Жа бойхам эгара дуккхагIа пайдо луче даьккх цаI да. ХIьта кулгаш вIашка а дехка баьгIача ши-шегIа хьакулаш бац из пайде. Пайда боал ше деш дола гIулакх мишта де деза я хоаш, дика къахьийгача. Из я собрание даьча къамаьлий керттера вывод.

Е. ФАРНИЕВА.

Укх сурта тIаръяр — Каракалпакски лаьтта лелаярa Iилматохкама института директора Iилман даькъера заместитель, юртбоахама Iилмай кандидат Джамиля Давранбековна Искандерова. Цо кулгал а деш вIаштIехьъякхай люцерней хьажкIаши вIашагIахь дIаюи методаш. Цо торо лу къаьста йийча дахьачуш дукхха я дуккхагIа моша доакъар чуда. Института Iилмахоша хьалкхелый республике районирбаьа ьчарел дикагIа хьушкъаш а шелала духьалъотталуш йола а люцерна.

Р. ШАМСУТДИНОВА сурт.
ТАСС Фотохроника.

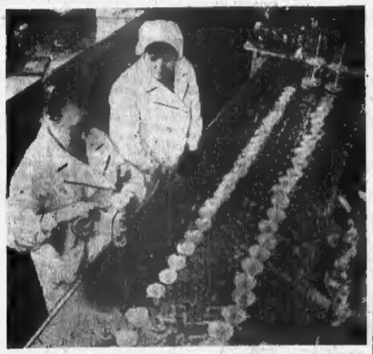

ВИННИЦА. Винницки зональни агрохимически лаборатора коллектив доккха воакъостал ду области боахамашта. Специалисташ зем баьккхаб 349 эзар гектар долча лаьттан, хьа а хержа анализ хьй 88 эзарнахьара хьайкача лаьттай образецашта. 143 колхозан совхозан картограммаш лаьттай карташ оттадеьа.

СУРТА ТIА: болх беш боаик агрохимик Р. Диджук техник-аналитик Э. Любован.

Е. Кошта сурт.

ТАСС фотохроника.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТИВНОСТЬ ЛАКХЪЕЧА КЕРТТЕРДАР

Мадарра лаьча вай республика боахамашка хьалха йола чоалдимаш кхачой: шинарчен ловмашта юкерчен районашка леладу арара шурийна доал цхьа доахаш диентальски фух дола шурийна - арара дола довлаш, хIанз ловмаш районашка леладу аберден-ангусски яхача фух дола арза лаврхIа доахаш.

Арарча цIеча фух дола сментальски доахан дика донами да вай хьайбаш лелаеранта. Цу шинна а тайпа дика къаьдечаш гIулакх дечаш араша шура лу, вай республикерча климатически хьалаше могаш да: цIе доахан арара сементальски — ловмашта юкахьа. ХIьта мишта могаш да абердин-ангусски фух дола доахан вай хьаланка, кхош мот хьайбаш лелаера.

Цу геттара хоаш дукх боалеш дериза дола абердин-ангусски фух дола доахан дукха дика лоара абердин-ангусски вай республикерча климата рельефа тара йолча Шотландие районашка хьадаь доатен. Вай хIана йолаш я йоккха йоаца абердин-ангусски лелаярa опыт. Ножай-Юрта районе Калинина цIерагIча колхозе массеси бежан дар абердин-ангусски фух. Шоаш дина хилар хьаьжекхар царх: уж дика довар, даьгIенах дика пайда эцар.

Доахха дегI дола дажа доахан лелаедча арарчен ловмашта юкерчен районашка а дукха дола доахан юкъедоаладара хIанзарча этаве шоаш могаш хилар хьахьоккарда абердин-ангуссашна. Хеталуш да, арарчен ловмашта юкерчен районашкерча боахамий шурий доахан дегIа тенна а хьача абердин-ангусски фух йола бу-Iиша лоха а хилча уж ше фу вIашагIа эзургдаш аьша. Из иштта дац. Цу районий боахамашка хIанз ца ешиаш дерригача доахашка юртбоахама хьайбашта искусственни осеменени яра пачхальахкан станцей бугIай фу хьа а кхухьиш, цунца искусственни осеменени ю тIанаха доахан дегIа доккхаш вIаменен хилар лоархIаме дац. Цудухьа арарча районашка уж доахан даьлде йиш я. Цул совгIа шурийна доахан лелаедча боахамашка абердин-ангусски лелаяр ловмаш районашта къастта лоархIам болаш а да. Цу тайпара арарча боахамашка хьалхсадь шинараш ловмарча колхозашта дIатерцда фуна леладе, хIьта цар шоай аргIанна арарча боахамашта метта дукха доахан дIечутергда. Вахьда из гIулакх вхазъало да хIанз. ГIулакх миштал аьгча, хIанз цу боахамашка еррига а абердин-ангусски фух йола ши бугIа мара яц, хIьта цу фух етт цхьанкха а бац. Абердин-ангусски фух дола бежан лакх геттара хала да. ХIьта лакхе вай лаьнача тайпара де йиш я яз. ДIадахача шера абердин-ангусски бугIаша осеменени яьй шурийна лелабеча ши эзара эх эзари совгIа болча Iатта. КIезигагIа лойи а 750—800 шинара лургда цар ловман боахамашта, цар шурий боахамашта хьалхара дулх дIалургда.

Искусственни осеменени ен яц ловман районий боахамашка, укхаза дахка доахан Iалашду бугIеша. Цаьбахьна укхаза хIанз а йоатIаш йола йоахо яц бугIаш хилийтара, Советски района колхозашка йолча бугIеех ахаш гергта араш моттегера, цIагIа хьалхахь бугIаш я. Колхозий хьайбоале председателашка бугIаш кIезигагIа лелае гIерт цар пайда яц хаш. Бакъда цунах рузмьяк кхоибер хилац, хIана аьлча дулха хьайбаш лелаедча боахаме Iатто шура а ца елча Iаса а ца лийча из етт геттара пайдена бошаш, дIе из боалий. Цудухьа доахан Iаькара ца дитара абердин-ангусски фух йола бугIаш хьайа еа.

ХIанз абердин-ангусски фух дола доахан лебадаш да. Искусственни осеменение станце етт бугIа йоаллий. Цар осеменения яьй 2578 Iаттан шинарам. ХIанзехьа а дахьа вхташ дола Iаьржа дарша Iаьсий. Ловман районашка абердин-ангусски фух йола бугIаш йоалаергйолаш закия яьй.

ХIанз ловман районашка племенной болх бе беза дукха дола доахан хилийтерах цар породность товаран.

ХIьта мишта бе беза шурийна доахан лелаедча боахамашка бен боле племенной болх? Цхьан хинна шура а дулх а дуккхагIа доакхергдола заьеш кхоачашъяра ниъь мишта вила беза? Из декхар кхоачашдеча укхаза эгара хьалне оттабу племенной болх.

Шурий лостам болча боахамашка дулх дуккхагIа даккхара шурийна дола доахан дулха фух йолча бугIешца лелийта деза. Цу бугIашца лелийта деза дулха Iаьсий дита лаьрхIа кIезига шура лу доахан.

ДIатIахьажарех хоаргдаш етт фуна бита мегаргба мегаргбац. Юкхьаяцара зоотехнически учет дика оттаьача мара доаза йиш яц из дерригa а. Iо я адинте а Iаьса тамагIа де деза, къона доахан хьалхедара журнала тIа дIаяздe деза, цу тIа дIаяздe деза Iеса малагIча бугIах, Iаттах хьадьмнад, хIара бетта оза деза Iаса, цунна тIанхета довза журнала тIа дIаязде деза, етт бахкаргболаш хилар а цо дах Iаса а дIаязде деза, бетта хкоаш тохкама шура яккха еза, бетта шегIа шурий хьоамал малий хьажа деза, цул тIехьагIа къовстаде деза цунах племенной пайда эцара дош. Юххьанцарча зоотехнически учета дешнеех мара къовстаде йиш яц боахаме эша племенной доахан, царна юкъа гIоргда шурийна лаьрхIа доал дахка доахан, цу доахана деча сача Iаьсех хьалххеде деза дахка доахан. Племенной доахан дIакийтара царех еттайолайт дукхьала кIенача тайпан племени фух йола бугIаш. Дахкача доахан шоллагIа дола даьха доахан товарин дакъа да. Царгара шура йоакх, бакъда уж даккара царех еттайолайт дулха даьха доайхена бугIаш, цар Iодаь Iаьсий фуна дитаа.

Сунженски района «Победа» яхача колхозе фух дола дахка цIе доахан къовстадаьдар пхи шу хьалха, къаьсттача ферме вIашагIе я техадар. 1969 шера доахане бонитировка даннеех укхаза тIехьарча лактацие 300 дийнахь юкъера лаьрхIеча хIара IаттагIара 2947 килограмм шура яьккхар. Из я республика колхозашнеи совхозашнеи эгара дуккхагIа яьккха шура. Къаьстта гIадвугаш я дукхашка дехача шинарех дуккхачар хIарйене кхо эзар килограмм шура елар. ХIьта дулхашка дехача Вьюга 155 яхача шинарийгара 4180 килограмм, малышка 8779 яхача дулхашка дехкача шинарийгара 3940 килограмм, Принцесса 551 яхача дулхашка дехкача шинарийгара 3995 килограмм шура яьккхар.

Племенной доахан къоаста а дах, дика лелаедча кхыча боахамашка а дукха шура яьккхай.

Вай декхар да хIанз, шу дIаеплалуш, хIара боахаме племенной доахан къоаста а дах, къаьстта йолча фермашка вIашагIтохар. Бакъда доаркашкахьара халахетар доцаш дулургIац из гIулакх, хIьта даьза дерг а доц из.

Племенной балхах пайда бероаболаш из доахан дика а ца кхоаба, царна лерттIа гIулакх а ца дой, хIьта кхитта фуна лаьрхIа шинараш хоадам боллаш йолча систамах ца кхедача. Из ца дой йиш хургьяц хьайбай продуктивность лакхъе. Хьайбаш породность лакхагIа йолаш ме хул, уж дикагIа кхеба а царна дикагIа гIулакх де а деза. Во хьалаш царна кхычарел дуккхагIа Iатть. Из кхетадаьц Сунженски, Грозненски, кхьча районашка, хIанз бIаьсти культураш дIанов ца тIакхоачача хана доакъара культураш дуккхагIа дIаваргйолаш, дуккхача шера йола даьгIенаш, моцш комбейер хьаергйолаш плакаш уиттаю. Из гIулакх массинахьа а до деза.

Шурийна долча доахаяца беш бола племенной болх ший специфика йолаш ба — из учет йоацаш дIалела йиш йолаш бац. ХIьта мишта латт вейнига шурий продуктивноста учет лелаярa гIулакх? Во латт. Грозненски района 12 боахамех хьамиахьа мара тоххама лаьрхIа шура яьаш. Январь бетта хьежибаш шурий хьоамал меллий, хIьта февраль бетта а ш да сихлуш бац. ДикагIа дош гIулакхаш Сунженски, Урус-Мартани, Наьсарен, Ачхой - Мартана районий боахамашка а.

Зоотехника керттера гIулакх племенной болх ба, хIьта цунгара хьадехар хьайбаш доакъарца Iалашделга, помещенеш тоэлга, фермера къахьегам вIаштIехьбоаккхийга да. Кхиметтел племеной гIулакха бола зоотехникаш «селекционераш» а шоай декхарий тIера а боахаш моттигаш я.

Племенной болх дика тоабе беза республикa. Вокъонна пайда эца беза цу даьъарча материальни базах — племенной балхий пачхалахкен станцеех хьайбашта искусственни осеменени ача пачхалахкен станцеех. Боахамий кулгалхой декхар да искусственни осеменени елга дикагIа вIаштIехьдаккхар.

А. ИВАНОВ
республикански госплемстанцей зоотехник.

СОВХОЗА ГIИШЛОШЪЕРАШ

Укх тIеххьарча хана боккха теркам тIабохийт партен правительствен юрташка гIишлош хьалъяра. Боккъалдар аьлча уж укхазе чIоагIа эшаш а я.

Пхи-ялх шу хьалха хьайбашта кхоачамбалла хьайбай безаш, подсобни помещенеш, складаш яр тха совхозе. ХIанз уж тоъаш. КIенига и уж. Ялат, коартолаш дIаоттае эшшача тайпара кийч а яь складаш яц.

Из дика кхета а деш тхоай иш дIаккхоачар ду оаха керда гIишлош хьалъяра. Цудухьа шерагара шерага низ болаш, тоалуш йоагIа тха участок. ХIанз 36 сaг ва укхаза къахьегаш. Болх хьаба дика мастерскеш, мел эша оборудоваьни, станокаш я. Хьалха дукха ахча а телаш шоай санагIаш а тIехьа кораш рамаш, наIараш кхычахьара ийеш хьатIакххахьа эшаш яр совхоз. ХIанз тха плотникаш Iемаб оаха ийеш кхехьарел а дикагIа йола дахчан хIамаш хьас. Цу балха йоккха говзал йолаш ва, масала, столяр Беков Макшарип. Тхоай пилорама я тха. Хьу хьа а ийце оахош ардакх йоакх, йокъаю. Шортта я хIир тоха, басраш хьекха механизмаш, инструменташ. Хьалаз моллагIа гIишло хьалъеча хана даьй IаьдалагIа бIаргаца, гIа бохкаш юста а юсташ белгалйора оаха гIишло хьалъе еза моттиг. ХIанз шортта геодезически приборш я, царца болх бе Iомабеннаб тха болхлой шоаш.

Шоай тIулакх дика довзаш, кулга-говзал йолаш бола специалисташ хьалкхийнаб тха гIишлошерий коллективе. Царех цхьаберий цIераш йоаларгьа аз: каменщих Экажев Башир, водопроводчик Гагиев Дауд, бульдозерист Муцольгов Дауд. Хьинаре къахьег наха, делде гIерт В. И. Ленина юбилей. ДIадахача шера хлалах тха де дезаш хинна гIишлош-монтажни балхаш 120 эзар соме маьха дар, хIьта хьабаь болх 123 эзар соме хилар. Объекташ эксплуатаце дIалара балхаш дир оаха 154 эзар соме (план — 130 эзар сом).

Мишта вIаштIехьдоал тха уж хьоккъаш даха. Цхьалета, аз кхача тайпара наьхе кьинар айденнад. ХIьта дуккхагIа дола балхаш механизмашца ду. Шиъ «Беларусь» я тха тележкаш тIехьа а йолаш, кхо машина, бульдозер, экскаватор я. Гравий тхоай низаце Iалашаю, хьу оахош яхь. Тхоштта хIоаиг-дукха пайдаца хургьа аьшна хета моттигера материал производствена юкъе ца яьошйитац оаха.

Укх шера тхоне хьалханка леттар бехктохкаме декхар да. ДIадахача шера хинначул шоаза дуккхагIа балхаш де деза тха. Шоаза йоккхагIа а план а — 220 эзар соме.

Тхо раьза довцаце а «лаккхера IочухийцаI» ян из заданк. Тхоай торопашка кхоачамашка, эшарашка хьежже оттаь я. Цудухьа, из декхар - оаха кхоачашдергахьарах дог тийна да тхо. «Гипросельхозстрой» институтацара буйзам хоадабац оаха. Варт бе тха царца. Тхона мел эша проектно-сметни документаш кийчадац цу институто хьалхе а.

Хьача гIишлошъеча организацешна де деза цхьадола балхаш а тхоай низаца ду оаха цхьаза. Масала, СурхотIарчен IаьлийЮртарчен фермашка кхо ярдоаха транспортер оттаь деккарийла яр тха районера ПМК. Из болх тхоашта хьатIанйца сахха чаххбаьккхар, Кхьчахьара сaг хьавэрга хьежаш, гIулакх тIехьадоаххаш сетта дагIа из де тхоай низ хийче. Тха совхоза мл дий из деррига а.

А. САПРАЛИЕВ,
Наьсарера «Экажевский» совхоза йоккхагIа вола проораб.

ЭКРАНА ТIА ДОАККХАШ ДА «ЛЮБОВЬ ЯРОВАЯ»

«Любовь Яровая» яха кино доаккхача юкъеккай укх тIеххьарча кхаь шера, «Виринея», «Журавушка», «Угрюм-река» яхача кхаь фильма тIа вIаштта керттера роллаш ловзаь, къаьстта гIоръяьна эгара товм болашагIа йолча советски актрисах цаI — Людмила Чурсина. «Любовь Яровая» яха советски театра классика экрана тIа яьккхай режиссера Владимир Фетина.

Людмила Чурсина гIоръяьнай эрсий кхалнаьхе чоалханеш духовно йIаькийц образаш гойтеш хилларах. Актриса гIорча куца цийла товм болашагIа кхы цхьаккха ца хиларош дIахо говзал лаккхъяра торонаш доккхий хиларой дог доахийла хулийт Яровая Любова образ из роль сцена тIа башха-дика ловзаеш хилар бIаргадайна волча зрителa хьалханна экрана тIа кердача тайпара хьалхалургхилара.

(АПН).

ИЗЗАМОРГ ШОАЙ БОАХАМЕ А ДЕ

ЧА ТОАДУ

Хова да, Iан замалахь гIожа доакъараш доадаш дуккхе колхозаш совхозаш чIоагIа сагота хьуьяаш хилар.

Из бахьан долаш хьайбаш дишлу цар доза эшалу, продуктивность лохлу, хIьта цунах колхозаштен совхозаштен доккхий зен хул.

ХIьта иштта гIулакхаш дукха ийслойя а нагахьа боахам бин гоъя ча доаиаш, цхьабакъда, хьайбашта декъа тел из, душа а езаш йола обработка а ца еш. Иштта денна ча хьайбаша дика даац, цудухьа цунах пайда а баац. ХIьта а, кхы доакъар да хилча хьайбашта дахка йиш йолаш а колхозаштен совхозаштен боккха пайда беш а да ча.

Къаьстта пайдане да ча из боккъонда тов а деш хьайбашта дехкеча. Масала, Краснодарски крайя Отрадненски районерча «Россия» яхача колхоза каустически сода теха ча доахана деккаргдолаш огыт яьй. Иштта обработка йича ча чаметIи вIаьдагIен хул, клетчатка яш, дикагIа дуалу. шоазакхозза пайданагIа да из хьайбина.

Чана обработка ира бетонированни шиъ ванна кайчъю. ПачкагIа дола ча цхьан ванна чу Iочу а делле, ка IотоIадеш решетка тIаюл цу тIа. ШоллагIча ванна чу каустически сода дошаду хин цхьан литра 16 грамм а йолаш. Иштта кийчъя раствор ча чудолча ванна чу дIачуйотт, гIора дIа а къайле, 24 сахьат доаккхийт латташ.

Цу ханале растворах мукъаьйнача воккх чу йизэе ча чудолла, тIаккха кхыча ванна чура щелочь цу чу юха чуйотт. Хьалхарча ванна чу декъача чан 100 килограммана лоархIаш 30 литр цIена хий чудотт, тIаккха щелоча кIаьда раствор а иштта шоллагIча ванна чу юха хьачуйотт, раствор эшшача боарнига хьачаца. Цул тIехьагIа шоллагIча ванна чу кхы а каустически сода чутосе щелочь дIаьккхьача боарама хилийтар дукха, дIа а къайле, деннеа бийсанен лоаттийт.

Хьалхарча ванна чура ча цIенача хица дула 8—12 сахьата. Хий кIезигагIа дале а шоза-кхоза хуьа. ТIаьккха доахана дIадилла мара ца дезаш кийча хул ча. Ах шера иштта бола баьчул тIехьагIа щелоча раствор юха нерда хьаю.

Каустически содаца обработка яь дола ча хова хьаж йолаш, кIаьда, атта гертн хьуш хул. Цу тайпара кийчдаьча чан дегIа дика доакъар а доахана гIаддаке душа а хул.

Опыта чуттадьача Iаьсий группана деннен бийсанен 10—15 килограмм тайнай цу тайпарча чан. Цунца кхоабаш бутт баьннача тIехьагIа контрольни групперча Iаьсаштачул 300 грамм дулх тIаккхийттадар цу групперча хIара Iаьса. Шинна а групперча Iаьсий рацион цхьатерра яр, опыта чуттадьача Iаьсий группана каустически содаца обработка яьчан контрольни групперчарна ше долча тайпара декъа чан телар мара кхы башхадо йоацаш. Кийчдаь ча хIама юхе из хуткш херрига а дуъ. Цул совгIа, хIара денна етт Iаьса доархIаш 3—2 килограмм аьнен 10 килограмм корпеплодийа.

Технически документаци эшачо укх адресагIа кхде: Краснодарски край ст. Отрадная, Отрадненски юртa боахама производственни управлени.

РОСТВОРНИ КХОТЕССАРГ

ХIанзарча кхашка минеральни органически удобренеш тессача механически средствашца кхоачам бац боахамашта. Цу тIа а, уж кхотессаргаш шоай конструкцица башхалонаш дийлача хIанзарчара ийселуш а яц, каст-касте телхаш а хул.

Белгородски области Шебекински районерча Калинина цIерагIча колхоза рационализатораша шоай колхозе хьа а яь, болх бийташ я шоай конструкцега диллача новлахие йоацаш балха тIа тешамен йола роторни кхотессаргаш. Хетта гIоврaш а (1, 5, 8, 9) доаккхаш йолча ремах латт из. ТIеххьарчар тIа (5, 8, 9) роторш егIай. Юккъера йоккхагIа йола гIув болх бе болаболийт кордании налаге гIолле трактора низ сихбена гIовро. Трактора тIехьатосс рама навесной системах дIа а хетте. Рама швеллерах яь я, роторш — болата листаха уголкеш. Звездочкеш, шестерен, подшипникаш юртбоахама машинех яьха я.

Цу тайпара кхотессарг хьюхургьа моллагIча кольоза а совхоза а мастерске.

Болх укх тайпара бу кхотессарго. ТIехьашкахьа а ххийта гулдаь латтача кхона юхе дIаотт трактор, низ сихбеш бола гIув болх бе болаболийт. Агрегат гулдаь латтача кхона дIатIайолача хана роторана шоай пескашка кхувсеш кхай тIа гIолла дIа-юха удийт кхо.

МТЗ-50 яхача трактора тIехьатессача цу кхотессарга нийсъоттаьца 100 тонн гергга кхо тоссалургда цхьан дийнахь. Цунна I тонн кхо тоссарга бола мах 0,15 сом мара дац, хIьта кхотессаргах пайда эцаш хьлча, шера 900 тонн кхо а тоссаш 2200 сом кходу.

Из кхотессарг удобренеш тессара проблема прогрессивно къоастаяра ийIан долаш я, цо йиш хулийт къахьегама оасарле дукхаа а дуккхагIа лаккхъе а уж балхеш дарга дIадодар лохде а.

В. ВИНОГРАДОВ,
инженер, Нохч-ГIалгIай Iилма-технически информаце ЦIа.

IАН КИЙЧО ЯЬРАШ ХЬАЛХАБА

Iа хьатIаотташ Урус-Мартана района боахамашка 8400 бежан, 12 эзар хьакха, 15 эзар коа тIара оалхазар дар.

1968—69 шерашкара Iа дин ца хуш хиннача тха хьайбаш лелаераша шоай беррига низ тIабехийта къахьийтар дика доакъар Iалашдеран хьайбаш латтаргдола помещенеш кийчъяран. Из цар бахьан долаш шелах хьатIаоттача хана хIара бежана лоархIаш 14,5 центнер доакъара ена ир тха боахамашка. Кхыча совхозашкарчул дикагIа шоай хьайбаш Iалашдьдар «Горец», «Красноармейский», «Гойтинский», «Мичурина» цIерагIча боахамий коллективаш. Цар шоай хьайбашта кхоачамболаш гIожен бошен доакъар Iалашдаьдар. Хьанахьа тоань помещенеш Iай йIайха кургйолаш яр. «Горец» совхоза йиъ шурий-товарни фермах кхаьнене боккъонца механизаци яьй. Шура яккхар, доакъар дехкар, кхо ардаккхар хий меладар сенна дола балхаш кулгаша де дезац хIана.

Цу деррига аьттув хилийтар тха укх шера цхьан беттен ах беттен совхи цу юкъагIа яьккхачул 2 эзар центнер дуккхагIа шура яккха а 1650 центнер дуккхагIа из пачхалахкенга йолха а. ХIанзалька квартальни планаш долха лаьрхIа дулх декха баьнаб «Горец», Мичурина цIерагIча совхоза къахьегамхой.

Укх тIеххьарча шиъ-кхаь шера хьайбай продукташ яхарга дилача эгара лаккагIа доле хьоккамаш «Горец» совхоза йиьлагIча отделенерчен «Гойтинский» совхоза цхьоалагIча отделенерчен шурий-товарни фермай коллективаша доах. «Горец» совхоза фермана кулгалдеш коммунист Яндаров Бувади ва. ХIанз хIара беттача Iаттагара дийнах 7 килограмм шура йоакх цу ферма доаркаша. Укх шера хьалхарча 45 дийнахь соахь цу кана яьккхачунца дIаннийсича 200 центнер тIех ба юбилейни хьоккам, хьахиначча Iаьсех цаI къаьстадаш.

ХIара декадах доаркай, Iаьсий лелаерий, божа Iуй балха итогаш ю укхаза. Эгара лаккагIа хьоккамаш долча доаркана 20 сом преми лу, хIьта шоллагIчунна — 15 сом, кхоалагIчунна — 10 сом. Болх дика ца боаараш йоккха опыт йолча доаркашна цхьана къахьегаргдолаш вIашагIтехаб.

Дика вIаштIахьдаьккхад ферме доахан кхоабилга а. Жмых, жом, патока вIашагIа эдеш тел доахаьна, ча Iанарца тоадьчул тIехьагIа мара дац. Иштта кийчдаь доакъар чIоагIа пайдене да хьайбашта. Бийсана II сахьат даьлча гIожа доакъар: йол е ча дула доахана. Балха распорядок яийса кхоачашъю фермерча хIара къахьестамхочо.

Ферме цIе уголок я. Цига дешна кхухь керда газеташ журналаш.

Цу коллективо доаха толамаш социалистически яхь дика вIаштIехьъяккхарна дуьхьденна да. Цахадаш къовсам лоаттабу укхаза балха распорядок телхаерашца я, цудухьа из тайпа хIама атта хилац ферме.

Доаркаша, скотникаша шоай керттера декхар лерхI бугIа бела етт е шинара ханнахьа белгалдаккхар, дуккхашха дахка шинара бокъонаша дIадеттача тайпара деттаяга, балха безбеннача Iатта, шинарийна дика гIулакх лоаттаделга. Бокъонех доахан деттача доаркашта хIара Iатта сиха аллапена бетта пхи сом тIатох.

ДIадахача шера ферме балха итогаш йича гучадаьлар массаноя дуккхагIа ший доахангара шура яьккхар Сайбиева Билхъас йолга. Цун хIара Iатто 2459 килограмм шура елар. Дукха цул тIаьхьабисанзар доаркаш Сулейманова Зулии Шамсуддинова Байсарки.

ХIара шера дахка хьоккамаш доах Iаьсий лелаедча Баталова Хьавас. Соахи цо лелаьдача хIара Iаьса дийнахь буса 650 грамм дулх тIаккхийтар, план 400 грамм йолча.

ХIана ферме хIара дийнахь цхьан Iаттагара 7,5 килограмм шура йоакх. ХIьта хьалха латтача доаркa В. Саибиева январь бетта шура яккхара план кхоаен ахавеш тIехкхоачашьяй. Цун хьоккамига кхача гарга я Джамалдинова Хумидат.

Ер шу дIадоллачуш хиннача хьайбаш лелаерий совещане вай лакхе йийнача ферма коллектив яхье ез оаха хьеш къамаьл дир цу совхоза шоллагIча отделение ферма бригадира Эльмурзаев Байтамас. Цу фермана кулгалле хьожиаьа из дIадахача шера август бетта. Лаккера дешара заведени яьккхача вои. Эльмурзаева лоаццача хана коллективе барт чIоагIбе а цул низ керттера декхар кхоачашдара тIабераабе а аьттув баьлар. Нагахь саьна 1969 шера ферме хIара Iаттагара яьккха шура 1250 килограмм хиннале цар укх шера тIанйца декхар 2 эзар килограмм йоаккхаргьа аьша да. ХIанз хIара Iаттагара дийнахь буса юкъера лаьрхIача ферме йоакха шура 11 килограмм я. Цар яхь лелаеча ферме йоаккхачул дикка тIех хул из.

Къахьегамо толамаша ленински юбилея накъабоагIа «Гойтинский», Мичурина цIерагIча совхозий хьайбеш лелаераш а. Шура йоакхара квартальни план кхоачашъе гарга ба цу ферма хьайбаш лелаераш. Шинна а совхоза коллективаша декхар тIанйица квартальни план 20 марта кхоачашъяхха. Шера планах дохка лаьрхIа дулх цу хана пачхалахкенга дахка ярга Мичурина цIерагIара совхоз.

Юбилейни шера района хьайбаш лелаераша доккхий декхараш къахьеаша латт. Укх шера 1590 тонн дулх дахка, 6800 тонн шура яккха, 2500 эзар фуь гулде еза тхо. ХIьта тIанйна лакхе социалистически декхараш кхоачашде кхы а нахкъалагIа хургда.

Из декхар кхоачашдеча керттера дар продуктивность лакх ца йоалийташ хьайбаш дика Iаттара лахар да. Цу даьгIе чIоагIа лоархIам болаш да хьайбаш лелаерий балха квалификаци лаккъяр, царга дешийтара курсаш, семинараш вIашагIйоахар, хьалха латта опыт ховдамболаш юяца а юацаш массалена дIайовзийтар. ХIанз из болх баьржаб тха боахамашка.

Района боахамий къахьегамхой шоай шу дIакхоачар дерглолам ба квартальни план хана хьалха кхоачаш я яь баьча юбилейна лакхача толамашца накъабахара.

А. МУСАЕВ.
Урус - Мартана района юртa боахама управление керттера зоотехник.

ИЗРАИЛЬСКИ АГРЕССОРИЙ СИЙ ДОАЦА ГIУЛАКХАШ

БИРОБИДЖАН, 26 февраль (ТАСС). Жугатий автономин областа жугатий къамах болча къахьегамхой активан собрани хилар селхан культура Двореце.

ЛЕНИНА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ЖУГАТИЙН АВТОНОМИН ОБЛАСТА ЖУГАТИЙН КЪАМАХ БОЛЧА КЪАХЬЕГАМХОЙ АКТИВА ОБЛАСТНОЙ СОБРАНЕ

РЕЗОЛЮЦИ

Американски империалистийн хьал а лоцуш израильски кулгалхой зуламера агрессиин политика бахьан долуш Гергарчу Малхбоалехьа гIулакхаш декъгара дейга мIоагIарIа ирдуш доагIаш доврIа лаха. Ленина орден лелаеча Жугатий автономин областа жугатий къамах болча къахьегамхой активе дакъа-лоцараша. Израила дIадилна лоаттадеча Iарбий лаьтташ чIа фашистски оакхарий дерраIа болхача, мьрша нах боабеча, шарчча юрташ Iоскъар а еш лаьтташ тIара дIайоахача, Iарбий рузкъаш удадеча сионистанта - расисташта эхь а мича хет цу гIулакхашта Iарбаша нислар белга дIадеха.

США реакционни «керашIа» деташ урауттадеш бола израильски агрессораш дерригача дунен тIе цIи юккхар кхерам болаш дола тIемацара дов шерде гIерт. Цудухьа еш а хьаръяьхина шовинистически пропаганда.

Тха автономин областа жугатий къамах болча берригача къахьегамхой цIерагIа оаха, активе дакъа лаьцараша, хоадамболлаш бехке ю израильски империалистийн цар гадоахарийн агрессивна политика дар лечу зуламашта тхоаш дуьла моттиг йоацаш чIоогIа эгIаздаха хилар дIакхайкаду. Тхона йоазаш а оаха хеташ а я жугатий къамех бола советски гражданаш Израиле еккабигарахаш долчун хьакъехьа тIахьехамаш деш болча израильски доал дерий провокационни уйла, Советски Союзерча антисемитизма хьакъехьа израильски пачхьалкхен официальни наха антисоветски вьлдиташ дуацилга карие кийшад общественни мнени тувлаш, шоай классови империалистически хьаштеш къайладахьа, гIаьрахой бандаш йоккхача топа дуккаша оадаяха гIортара.

Активе дакъа лоацараша, тха областерча берригача къахьегамхоша дагахьа гоама долаш дуьц сионизмаца керте латтараша тха советски строях, СССР халкъий локаргдоацача вошалах арадоаха бIеха вьлдиташ.

Даьхе йоккаш тхо ма хилар дIаховлае господашта «сионисташта».

Советски жугатий кхела йоакхо е аьнне дехар даь оарцагIдаьнна ца хьувача берригнешка а оаха мIаьхке е хоадам болаш дIакхайкаду, тха Даьхе Советски Социалистически Республикий Союз хилар. Цун сийн юртамукъаьлeн бахьан долаш шоай синош дIаденнад, цIий Iодахийтад советски халкъа дикагIа болча къонгаша, цу даьхе тха областерча дукхача къахьегача жугаташа а. Аллха цуйца — цо мара йоацаче тха Даьхеца Советски Союзаца, —ювзаенна я тха массане а, тха берийн берий берийн тахане а кхоано а. Берригача сионисташтен цар гадоахараштен дIаховладе, тхоай область тхона дукхавезилга а тха сийлахь - йоккхача Даьхен цхьа дакъа хиларах тарра оаха цунах доккхал делга а.

Сионистски «йоакхонвой» а боацаш, Советски Iаьдал да тхоа тха согражданаши къелахи боккъо ца хилараха даькар, творчески къахьегамга, Iилмага, культурага, образованега бода никъ хьабийллар. Советски Iаьдал латтача шерашка тха областе хьалъяйи иттала керда промышленни предприятеш, совхозаши колхозаши, школаш а кхыйола дешаре заведенеш а, клубаш, кинотеатраш, больницаш. Тха областерча предприятеша арахец комбайнаш, низ бола трансформатораш, мебель, кога гIирс, каьхат, пахаташ - трикотажаш, тийга ю, пластмассах ю хIамаш, дошув, гIаьли, брусит доакхх, хьаш цемент, кирпишк, кIир, кхыйола гIишлой материалаш. Цхьабакъда, тха эгара дойкхагIдола рузкъа — уж ба баша - дика нах, коммунизм хьанаре хьалъеш боахкараш.

Оаха доккхал ду, боахаши культурен дегIакхувлача къахьегамхоша дахъа толамаш бахьан долаш тха областа доккхагIа дола Советски Союза правительствени соьгIат — Ленина орден илларах.

Областа бахача дерригача кхычча къамех болча къахьегамхоаша цхьан мугIаре а этта, къахьега жугатий, кхычар йола боккъонаш а йолаш, коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккха программа чакхйоаккхаш ба. КПСС XXIII-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш, дунен тIа эгара хьалхара дукхача къамех латта социалистически пачхьалкхе хьаьр, дунен пролетариата баьчча — Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара баха боагIача тайпара пакъябаха кийчлуш боахк.

Цхьаькха тайпа националистически, сионистски дезио тхоах къайлахьоргаш тха дерригача халкъа юкъера сийлахь - доккха интернациональни лерхIар — коммунизм бахьан долаш лоаттабу къовсам. Оаха массане а цхьатаре хьал а лоац дег тIара къовбал а ю халкъашта юкъера машори доттагIалли чIоагIдара, дунен халкъий революционни къамий-кортамукъалени болам хьалланара тIаерзаь Коммунистически партен Советски правительствах чуран арахьарен политика.

Оаха, актива собрание дакъа лоацараша, Жугатий автономин областерча берригача къахьегамхоашта хетар дIа а кхайкадеш, хоадамболлаш хьадех израильски военщина зуламе гIулакхаш сацадела, Iарбий территореш тIара агрессора бIу арабоаккхилга.

Берригача советски наха а мо мара ,оаха ловргдолаш дац дунен халкъашта юкъерча сионизма бIеха зуламаш, провокацеш !

Оаха, чIоагIа эгIаздака а долаш, бехке ю дунен халкъашта юкъерча сионизма провокационни политика а цун дерриге гIулакхаш а!

Оаха хоадамболлаш дIакхайкаду: эхьах хIама тIаддц израильски агрессораштен оккупанташтен, хIаьта моттa цар дегаш урауттадеча Вашингтонерчарен!

Кхоачашдеш латт Узбекистана лаьтташ леладерашта дегалаьтта цхьаькха цхьа хIама а — Каршински арема тоаенна базис, Биткъа хьоаса бола боамби кхебеча мехла йоккагIа йолча районех цаI ента. ХIана эра Аму-Дарья чура хий хьоухергдола ненасосни станцеш. Цар 132 метр лакха айдергда хьерсем чура хий.

СУРТА ТIА: хьаргъаш латт йеьлагIа насосни станцеш.

В. Лейзерович сурт.

ТАСС фотохроника.

КОТАЛО ЯЬККХАР

[illegible] Гервона [illegible] 25 шу дизарца

[illegible] де Сийлахь-боккхача Даймехкан тIем тIа танкови экипажа механик-водитель хиннача, Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза бригадира Дмитрий Степанович Алейникова. Из болабелча деиз чакхбаллалца 25-ча танкови эскаре а волаш тIем тIа хиннав. Доне тIа, Волга тIа, Кинанюкха, Карпаташка латтача тIемашка дакъа лоацаш хиннав. Берлине Рейхстага штурм еча хинна. 1945 шера [illegible] задаче елар «[illegible]» танкови экипажа: Дукальски [illegible] чIоагIле.

Задаче бехктохаме яр. Днестра керте гIолле йода из переправ.

Вай малхки Чехословакин довзув дола моттиг я.

— Шоех тайтаа а тайпе, [illegible] тIадуллар долиха гIуваних да,— аьлар бригада командира, командование [illegible] цергз [illegible] хьуш.—Дивизи дехьа дьахийта тIехьагIа эIамигача лаьттах тIа чIоагIдала вIаштIехьдаьккхадер шун, эттара чIоагIагIа чIоагIа рубежашка моастагIчунца даттIоацй оамт шун йоладаь тIадуьла шоаш из бехктохаме дехкар.

— Тхоаш... тешарах бариал аса [illegible] дацар [illegible], сержанта Алейникова.

ХьалхагIа йоккхий тоакашеш шул тIехьагIа авиацеи Карпатски гуташта обработка яьчул тIехьагIа атаке яхар танкаш, хIаьта цара тIехьа — пехота, Артиллерийски гранаташеи авиационни бомбаши боа ца беш бисача фашисташа доргха духьале йора, цхьабакъда, советски тIемахоша кхетамца йора наступлени. Массе тайпарча герадаш уж хIолак а бeь, моастагIчун [illegible] пачхьалкхачча орама, инженерни гIирсаша моаттъарло йора толамо наступлени яра. Цхьабакъда, цу хIама моастагIчун обороне мела моттиг зеелар вокххагIвоача сержанта Алейникова.

— ДIахьажал эрсе согIора-ла,— аьлар цо радистага Коновога. — Цига гIолле вайна вонаве моттиг [illegible] саийн лаг сона.

— Яьккхача тара да, цо [illegible] сержанта.

— [illegible] моттиг бIаргагу [illegible] — хоаи бар цо комбатага.

— [illegible] бахьаьа хетар де, [illegible] гIолла хьахезар [illegible] юкъ.

Ше ю йодца дIахьажкашкахьа вьйлар Алейников Дмитре «Т-34». Цигьа аьттехьа тIамкха [illegible] лехкар лаорч. Цул тIехьагIа 10 минут яьннача хана хьалхамтахьарча позицешка кхачеар танк. ХIана ховра командира де дазар фуд. Машина окопашта пагIа а яьккха. [illegible] корзеI бaьниа фашисташ гусеницешка IоIаашккахкахьа воалабар вокхагIвола сержант. Тох - тохар юкъе тIа тохаш, йоккхийча тоцей бIарчча батарея хIалакйир, 30-нога дIоакхоачаш сантен эпсара [illegible].

[illegible] соединени [illegible] дIачIоагIвелар Алейников Дмитрий. Цхьанахьа тоIача, аьттув болашагIа йолча моттиге танк дIа а оттаьа доа де волаелар тIаехачча йоалкаш йоагIача вокх танкаштех [illegible] хьалстнал дера.

Советски танки [illegible] [illegible] е йоагае гIертар немций, цхьабакъда, цунах хIамга хургволаш дацар. Дукха ха хлалехам еррига волк переввло яр. Оконашкарем блиндажашкарем [illegible] хулгаш е долаш арахар [illegible] са фрицаш.

Советски Союза оршени елар [illegible]. «ТIема ЦIена Байракха ордена кхаьчар Алейников Дмитрова, цун доттагIашта—«ЦIе Седкъа» Цул тIехьагIа Чехословаки правительствагара вена Цие Байракх а «Дуккальски медаль» а елар цунна.

Цу совгIатем соьтIа [illegible] кхаьа тIа йоалл «ЦIе Седкъа» яха цхьаьха орден, «За отвагу» яха цие медаль, «За боевые заслуги», «За оборону Сталинграда», «За победу над Германией», «За освобождение Праги», «20 лет победы над Германией» [illegible].

[illegible] Д. С. Алейников вай [illegible] колхозе. Даьлла нетраш, коммунист, хьалар доллаш [illegible] [illegible] лаьтт хилларех тарра.

С. КОРАБЛИНОВ.

Сунженски района Нестеровски станицерча [illegible] вуч.

Вьетнама Демократически Республикина хьалнаш — керде воаэр хьинара хьалдераш. Уж юхьеаэеб 23 шу хьалхагIа хьаьча Вьетнама кхалнакха Союзз.

Вьетнама къахьегамхой Партен ДРВ правительствах кулгалца кхалнах ниетобу Союзо, республикана цьалхашка латта декхарш кхоачашдара оарцегIбоах. ДРВ шн мнилмой совгIа кхалсаг я «Кхо декхар» хача патриотически болама юкъе дакъе лоацан. Дезалой берийн йоакхо арца цхьана вьетнамкаша хьинаре общественни производственни гIулакхаш ду. Халкъе захара тIемахоашта ноенъостал ду, шоеш а ба шоай дакъе лорерий мугIарашка кхетта. Промышленностъ, [illegible], торгаен сого бола болие бергаре болдаровки гIулакхарна [illegible] кхалнагIа дакъе кхалнаш ба. Церах дукхача бараш, республика Къамаш цербранен, моттигерча халкъа Советийн депутатеш а болаш, пачхьалкхена довл деш ба. ДРВ иттеш кхалнаша производстве тIехдаьнна доаллий толамаш дахараш «Къахьегаме Турпалош» яла цIараш енай.

ХIара гаргахь Ханое, городешка, нах бехача пунктешка болча нешта, айрпошта, эскара тIемахоашта хьалхапие выступленеш ю театрий артисташа, художественни самодеятельноста дакъе лоацараша. Къамии хьалгача искусства милинераш болча вьетнамций дегаш тешаду юкъера а агрессор эшийаргхиларах, турпал Вьетнама лаьттан тIа машаржен ирия дехар оттадарIахиларах.

СУРТА ТIА: Куангбинь яхача провинцерча халкъа ополчене отрадех цхьаьие зенитни расчет. Юкъера командир — кхоачашшал дела патриотка Чионг Тхи Тьнт, цун тIема доттагIий Фам Зуни (аордехьа) Нгуен Нойн. Американски зенаш доа да тIеменча хана цо пхарт чуейттеа цар.

В. Собенков сурт.

ТАСС фотохроника.

НАХ ХIАНА ЛЕТКЪ?

Вай республикин лоамак районашкара, иштта акычахьара тIтбаьнича нада чубаха цIеноши де болабенний Наурски района Калинина цIерагIча совхозе 1968 шера. Цу хана деиз хьадаьча кердача цIеношка хIана бахаш 20 дезал ба. Уж цIеноши хьалдаьд Наурски районе Ремстройучастка. ЦIеноши хьаллор дика да, цхьабакъда, уж дукха кхоачамбоацараш волаш хьача во да. ТIабаьннача наьхе лоттъамацца цхьанне а лаьтгIарг [illegible] а хеташ хургда из, дукха кхоачамбоацараш долаш да уххаза хьалдаьа цIеноши. Цудухьа Калинина цIерагIча совхоза конторагеи райисполкомигеи дукха лоткъамаш ух бахача нахагара из гIулакх дуацаш. ДIадахача шера цинь комисси ера Мосинерен «Грознинс» объединенерех уж тезка. Цхьабакъда, комиссеша из гIулакх бошха тахкиенар, тIабаьнкача нана хьалду цIенош кхы а эсалагIа долаш а дукха моттигаш я аьнна дIебахар уж. Цар терналданзар кхьиеттел уж цIенош хьалдеча «Ремстройучастка» йоагIачул совгIа дона материалаш списать дадд аьнна йола жалоба а.

Комиссаш дIаяьхачул тIехьагIа Райисполкомаи совхоза конторен бахача нахагара кхы а дукхагIа жалобаш ахе йолаялар. Цудухьа уж шера 2-ча феврале уж лоткъамаш тахкара кхы а цхьа комисси вIашагIъелар. Комиссе юкъе бахар: юртсовета председатель нов. Петров, совхоза керттера экономист нов. Горохова, къахьегамна ресурсаш пайда эцара вола уполномоченни нов. Ахмедов, ухх писмое автор. Хьалдача цIеношка хьежаеа дукха кхоачамбоацараш гучадаьлар тхона. Иштта, Иверски улицах № 21-ча цIерагIа эIаматача шин берана не Манаровна Турка. Проекта диаяча цайн акн кирпишк а хьалеш хьалдотта дезаш хинна из цIа кхьоаца хирпийх а хьалеш хьалдаьд, кораш форточкаш а доацаш да. Тхоа а бeь бак проекта хьанижа. Цунна тIаулачче шифера йистош пенгара 12 сантиметр хьатIехйоалаш хиал езача, 2 — 3 сантиметр мара яц. Цудухьа тхоа тIара чудоагIа догIаш хий пена тIа детталу. ХIаьта шинаш чурош арахьарен ахьнеш совгIа хIана дац аьнна тIаьла хул. Кхоачамбоаш лаьха яи лора а. ЦIенош хьалдаь кхьа шу мара дальналеце а техача арaкхех 30 процент туша езаш я. Хьа ца еш йитай проекта тIа белгалъаь хиниа тамбураш. Цудухьа воагIашехьа а кухне лаьчувоаа сег. ХIана хоаш дац цу кхоачамбоацарех беш хьенна дергба. Цхьабакъдий цхьанне жоп дала-м деза цу гIулакхех!

Капитальни ремонт е езаш да уж цIенош, хIаьта Ремстройучастоя дага а яц уж бахлаш де. Цудухьа уж бахлаш деш дIегIоргдола ахза Калинина цIерагIча совхозо хьалеца дезаш да. ХIаьта Ремстройучастка бехкеи ши а хулаш латт Калинина цIерагIча совхоза.

А. М. ГАЙДАШОВА,

Наурски района мертбоалхама производственни управлене гIишлонъаро [illegible] инженер.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозная моркаш а йолаш, юкъ-юкъе лаьгIо йоачаш а йолаш, ша а бууллаш, малхбузехьара гIийло, гIехьхьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ца хилеи фегара температура 2 градус шелалгара 3 градус йовхалга кхоачаш хилен тарлу. ДIахорча шин дени шин буси моркаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екаш, цхьоццайолча моттигашка гIийло доачаш а йолаш, хьалхарча дениен бийсаннен кхьоццайолча моттигашка доли а доаллаш, малхбоалехьара гIехьхьача боарама, цхьаза чIоагIа, къулбехьен района лостамаш хувцаш, гIийло, гIехьхьача боармига кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсанна 3 градус йовхалгара 2 градус шелалга кхоачаш деноша 4—9 градус йовхал йолаша хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ЕВРОПЕЙСКИ КХЕРАМЗЛЕН ДУХЬА

Германски шин пачхьалкхенна юкъера гIулакхаш дегIаахарга чIоагIагIа из хьашт долаш хьаж Европера халкъаш. Наха чIоагIа бега яхай, белгале аьнча, Германски Демократически Республика эттара тIехьагIа еиха доврхIаме инициатива. Хоьш ма дарра. ГДР Министрий Совета председатель В. Штофа ФРГ канцлерага Брандтага предложени еннай машаре дахара атмосфера оттаир а ГДР-ан ФРГ-енен юкъера гIулакхаш дунен халкъашта юкъерча боккъон боарамий ларда тIа договорагIа лергIадахар а духьа духьалара переговораш яра вIаштIкхета аьнна.

Из конструктивни предложени — ГДР-он кхыча социалистически мехкашен цIенача дег тIара дерригача мехкашка, цу даьхе Малхбузехьарча Германега а, юкъера гIулакхаш доттагIала, цхьатаррарча боккъоний, вIаши сий дира лардa тIа леладе вай яаш хилара дола къаьита тешал.

Штофа письмона Брандта дийтача жопо тешал ду, ФРГ-ена шийна бакъахьардар Европе кхрхкам лоаттабелга а доацаш, машаре цхьана гIулакхаш леладелта зилара хьакъехьа Бонне хIана а хьадда вывод я ца хиира. В. Брандта бакъахьара жоп деннадаш ГДР Пачхьалкхен Совета председателя В. Ульбрихта письмо тIа оттаьча ГДР-ан ФРГ-енен юкъе цхьатаррарча боккъонегIа дола гIулакхаш леладара хьакъехьа договор дарах йолча предложенна.

Цхьабакъда, событеш дегIааха-ра берригача лелано тешал ду, Европера доазонаш, цу даьхе ГДР, Польша, ЧССР доазонаш а, хуцалургдоацаш хиларах Бонне гайна а тамза вывод е еаргхиларa. Цу хьакъехьа цIаькха а боккъонца хоадамболлаш дIаккхайкадаьд хIанз официальни визитагIа ГДР-е волча СССР кхыча мехкашкарча гIулакхий министра А. А. Громыкос.

Цу визито цIаькха а хьахьекхар цхьан мугIаре а этта машарен социализмаи новкъа гIолла долхача Германски Демократически Республикан Советски Союзе халкъашта юкъера вежарешха дола доттагIаш цхьана леладу гIулакхашта.

БАРТ ВIАШАГIА ЦА КХЕТАРЕН ЦАВЕЗАМЕН ХЬАЛАШКА

3-ча марте кхачаца официальни визитагIа наха ВIашагIкхийттача Штаташка за Франце президент Помпиду. Американски лаьтта дIатIаваьннача минуте деиз французски президента ходелар тIом безаш долча Израилагахьарчен сионистски гIозараша кийчаь моастагIали цабезами. Дакъа лоацаш бараша бe довхаш кIирчен кхьметтел тоам боацеш лозунгаш а долаш антифранцузски демонстрацеш хилар Вашингтона, Нью-Йорка, Чикаго улицашка. Помпиду официальни тIаьца тигадиш Нью-Йоркан Чикагон марашо Франце президента 25 феврале къамел даь, викалий палатаи сенатен цхьана хинна заседани юкъегIаьккхар 150 соагIча конгрессмено.

Гуччахь хитал моастагIал хьахьокхара керттера бахьан — Гергарча Малхбоалем хьакъехьара Франце политика. ДIалийцача Iарбий территорешкара Израила бIу арабоаккхилга лувцаш йола 1967 шера 22 ноябрера Кхерамален Советa резолюци лерргIа кхоачашъяр Франци чIоагIа тIехьа хиларах официальни Вашингтон рьлл йоацаш йола дукха ха а. Американски сионистки гIозарашка хьаьстта цабезам хьоабир Израила телача герза эмбарго оттае аьнна Франце ьжча решенен «Мираж» яхи самолеташ Ливега йохка аьнна кхьча решенеш.

Американо-французски гIулакхаш эгIадар Гергарча Малхбоалем проблема хинна Iац. Массеха шу хьалхагIа деиз цIенхаштта барт ниIаб Вашингтонен Парижен Франци НАТО яхача тIема организацена юкъера хьаллар, Америка Вьетнама гIулакхашта юкъе гIертилга французски правительства херпахь лархIар, дохлар Европе чуоттадалара Франци духьалъяьлар, Франценен Советски Союзан юкъера доттагIала гIулакхаш дегIадахкар санна дола дешашта.

Из долла хIама ха а йоаш, «Пари-жур» яхача французски газетi юкъьана деиз хьекхайкадир, «Помпиду США хьоргбола никъ хала хургба» аьнна. Помпиду визит хIанз а цакхьлланза яле а, тоашаме яла йиш йолаш да Франци ше хержача некъа тIара яккха гIерташ Вашингтоне хьега къа цIенхаштторча духьаленна хьалкхашка этта хилар.

Викалий палатаи сенатен цхьана хиннача заседание ше къамеаь деш Помпиду хьакхайкадир Гергарча Малхбоалленера гIулакхаш ардалар кхерам болаш долга, цо белгалдаьккхар, «франко-американски гIулакхаш тоадарга боаача мальхьа тIа из цIенкхаштта духьале хилара». Цунна дувзаденна американски кхайойовзоно белгалдоакка, Вашингтонера официальни переговораш хьаьа корта болаш хIама доацаш чакхъьнине хилар. Никсони Помпидун вIашагIкхийттача, яхора «Вашингтон постo», «Парижен Вашингтонаи юкъера барт вIашагIа ца кхетийташ дола дешаш дIадаргхиларах е кIаьдлургхиларах цхьаьккха белгало яцар».

БАРКАЛ ДОАЦА МИССИ

Шерра хьакхайкабеш хилла Африка итт мехка 15 дийцахь ше бихьа никъ бaь ваьннав ВIашагIкхийттача Штатий пачхьалкхен секретарь Роджерс. Официально Роджерс хьакхайкаваьнар «США кердача африкански политика» байрахх айьар из аьнна. Цун миссе лийрхIар официально доацаш, хетаргахьа, ниIсагIа белгалдаькхад визит чакхъьиначул тIехьагIа «Никсона керда доктрина» енай Роджерса Африке» аьнна лоацца хьакхайкадаьча «Крисчен сайенс монитор» яхача газета.

Юхьанца Гуаиа гIайрен тIа хьакхайкаьчен дукха ха йоацаш арахьарча политически гIулакхий хьакъехьа президента конгрессага кхьийта послание тIа маьрре хьекхачен цу доктрина малан геттара дика гуш да. — Из ВIашагIкхийтта Штатаи гуччахье американски тIема-политически стратегически гIулакхашта кхьча мехкех пайда чIоагIагIа эц гIертар, цу цхьан хаина тIема гIулакхашка шоай дIаухейтачох цхьа дакъа цар кач а делла.

Нанкъа вахачара ше юза цIахьачча, Роджерса хьакхайкадир, ше цун результаташта раьза хилар, «пайдана» никъ бeц из аьлар цо. Цхьабакъда, кхттаи бIубенна баь из мах факташа вIаьна хеттехьа а ниIса бaгIаш. «Вашингтон пост» белгалдоаккхачох, Вашингтона ега хрaча критиката ладугIа дийзад Роджерса, ЦIенхаштта духьале эттар Никсона керда доктрина африкански мехкех хьоарчча Роджерс гIертара хьахахашка: «Чикаго сан «таймс» яхача газетa» хозахета, хьадьдаш «пачхьалкхен секретара кийсденнар» ца теркал ца вера куц, доадача хьал тIа кийсаллари даь хьаш.

Тунисен Мороккон кхаьчча аьна Вашингтона викала дукхьаллахьа лозунгаш дар: «Роджерс, дIавалве цIагIо». «Антиамерикански демонстрацешка дакъа лаьцараша хьаьда бехке дора ВIашагIкхийттача Штаташа израильски агрессораш хьаллацар. Кхьметтел Туниса премьер-министр а Роджерсага духхьал дIаллаиза, вьлашар. Израила США-с деш дола новкъостал «Iарбий мехкий халкъашта духьалара провокаци» хилар.

США-с Африке лелаеча политика неоколониалистски малан геттара дика кхета а деш цу континента халкъаша хоадамболлаш тIехьлашка тетт Никсона «керда» доктрина.

НАТО КХЕРАМЕ МАНЕВРАШ

Машара гIулакхна кхерамe йола дукхха манеириш еш я хIана НАТО агрессивни блока командования. Советски Союза доазонашта геттара гарга а йоалаь, 24 феврале КъилбаседеЙ Норвеге территоре тIа дIайолаеннай норвежски, американски, английски, канадски, итальянски эскарий мобильни подразделенеш чуйоагIаш йолча НАТО «пожарни команда» оцеши йолчун оперенеш. Кодови цIи «Арктически экспресс» а йолаш чакхйовхаш йола уж манавраш «НАТО стратегически иланий сферан» шеркъяра тIаерзаь боккъоца йола тIема провокаци санна лоархI «Кансан уутност» яхача финска газета.

Малхбузен Германерчи Къилбаседен Норвегерчен базашта юкъе сигала гIолла тиллача тIаь тIа гIолла «пожарни команда» дехьайоахаш хиниача натовски самолетий тата кхы тIа а айдир 28 феврале кемаш тIара йийнача йоккхийча топий залпаша. Из кодови цIа «Арктически шла» а йолаш йола тIема-форда маневраш дIайолаялар да. Царна юкъе дакъа лоац Малхбузен Германе, Голландe, Англе, ВIашагIкхийттача Штатий, Норвеге кемаша.

НАТО штаб-квартира хьалхе лелаеш йолча ВIашагIкхийттача Штаташа иизеш кхоацца ухх тIехьарча хана центробежни нийи Iоаткъамо мелъеш латтача цу организаце агрессивни кийчониита тальнанизаци яра. НАТО-га гIолларча американски партнерашта цу хьакъехьа йоагIаш йола решенеш катъехкар декабре Брюсселе хиннача сесса. НАТО чIоагIъенга Европерча ВIашагIкхийттача Штатий политика керттера достам хиларах душ, эттара тIехьагIа президента Никсона арахьарча политиках даьца конгрессага яхьийтача послание тIа а.

Из долла хIама теркал а деш, европейски, эттара хьалхарча аргIанна къилбаседахьарча, цекхий демократически общественноста хоадам боллаш бехке ю НАТО керда тIема демонстраци. Цо аьрхIа йоагIача тайпара лаьрхIий из дунен халкъашта юкъера кхоккам дIало цр а беш Европа къилбаседене НАТО тIема низаца шерагIа чугIорта гIертар санна.

(Г. ШИШКИН, ТАСС).

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО

3 март

6.30 — «Юрта Iуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.27 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.20 — «Ленина сийна хала доах вай» яха концерт. 8.45 — Мехкашкен континентанием гIоаша. (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 10.00 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 10.15 — Ашараш. 10.30 — Микаионий Ленински университет. (нохчий меттала). 10.30 — КПСС райкома юртара недраше» яха передача (гIалгIай меттала). 10.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Ашугий иллеш (гIалгIай меттала). 17.30 — «Вай индустриальни моки» (эрсий меттала). 17.45 — «40 шу колхозе» яха радиолуьвэр (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.30 — Миланонийн Ленински университет. Iалман комсомолна кхоачавелав дераш тIаэтта гIулакхаш. «Советски халкъ интернациональни цхьа дезал ба». 19.00 — Шоаш, кхалнах яха телевизионни журнал (нохчий меттала). 19.30 — Спортивни дневник. 19.40 — «Родина» яхача совхозе художественни самодеятельноста концерт. 20.20 — Шоана, берам. 20.30 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.45 — «Аьхан Дунайской норальо» яха художественни фильм.

РАДИО

4 март

6.30 — «Юрта Iуйре» (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.27 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.20 — Азербайджански назмаш. 8.45 — «Къона тIехье» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Ленин ваь 100 шу дизарга. «Тешаме ленинаца вай радиосочерк. (гIалгIай меттала). 16.15 — Моттигерча авторий ашараш хьахара ашараш (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва. 19.30 — «Къонаш» (нохчий меттала). 20.30 — «Балхе да йистеданначул тIехьагIара» концерт. 20.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта. «ХIамата ир ниттe йоккха ю» яха фильм. 18.15 — Телевизионни кердадараш. 18.30 — Хоамаш. 18.35 — «Юрта боахам» яха киножурнал. 18.55 — БIаьстено сихбу. 19.30 — Дукха исккьдеттa декхара тIехьа нигта къовсам лоаттабаьб. 19.50 — «Господа Головлевы» яха телевизионни спектакль. Хьалхара серия. 21.00 — Фигурни сооловаш каккараи йола дунен чемпионат. Хьалхара сооловаш кхахар. Шой доIаниах йола программа. Югославера передача.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам. — 3-30-11; бехктехаьма секретара — 3-34-38; партийна вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамий отделий — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцин проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05048. Заказ № 1434.